

Onder Weg

HOOPVOL EN
INSPIREREND

Geloven
onder de grote
rivieren

'We hebben ons harnas
uitgetrokken'

Jacob Glas

'God vinden in alle dingen, dat
gun ik de protestanten'

Bisschop G. de Korte

'We moeten in de kerk minder
praten en meer doen'

Esther de Hek

Levenslessen van Frummel

Sinds de verjaardag van onze jongste hebben we er een gezinslid bij: konijn Frummel. De memo dat hij een prooidier is, lijkt hij gemist te hebben. Als hij de kans krijgt, hupt hij met je mee zodat je steeds moet uitkijken niet op hem te gaan staan. Het heeft weken geduurd voor hij leerde dat iets eetbaar kan zijn als het niet in een grote mensenhand zit.

Zelf zag ik niet zo uit naar de komst van Frummel, maar hij heeft me helemaal voor zich gewonnen. In de voedselketen ben ik rover en hij prooi. Toch geeft hij me zijn vertrouwen. Hij laat mij zijn kleine verkouden neusje schoonmaken en wordt helemaal rustig en gelukkig als ik hem aai. En ik met hem.

Ik leer van zijn vertrouwen, aanhankelijkheid en afhankelijkheid. Ik vind rust en geef rust. In die rust leer ik ook een spirituele les. Ik leef, ik leef naast God. Ik val niet uit zijn hand (Psalmen voor Nu 23).

KAREL SMOUTER IS GEESTELIJK VERZORGER
BIJ DE LUCHTMACHT IN GILZE-RIJEN EN
REDACTEUR VAN *ONDERWEG*

Jezus in Limburg

Overal bent U hier te vinden. En uw moeder ook. Op kruispunten van rustige oude landweggetjes en bij drukke rotondes. Het geeft me een wat ongemakkelijk gevoel U daar zo te zien hangen. Zo naakt. Zo alleen. Slechts beschermd door een klein dak boven uw hoofd. En soms zelfs dat niet.

Hier buiten bent U zo kwetsbaar. Voor vandalen en spotters. Voor de onverschilligen die in hun auto's voorbijrazen en U met een laagje stof bedekken. U bent kwetsbaar voor roest, zon, regen en onkruid. Ik had het graag anders gezien. Maar **Ú** wilde het zo. U bent Heer, maar uw koninkrijk is niet van deze wereld. U bent hier zonder bescherming van aardse of hemelse legers en bodyguards. Voor U geen paleis, tempel of kerk om in te wonen. Vossen hebben holen en vogels nesten, maar U hangt hier maar langs de weg.

Gelukkig wordt er vaak goed voor U gezorgd. Aan uw voeten staat vaak een vers bloementuiltje of er is een keurig onderhouden plantenperkje. Regelmatig komt er iemand voorbij met schoonmaakmiddel of een verfkwest.

» Vossen hebben holen en vogels nesten, maar U hangt hier langs de weg «

Ik zou hen wel eens willen ontmoeten. Wie zijn ze? Wie staan er bij U stil voor klein onderhoud aan hun ziel en aan U? En als ze dan bij U zijn, bidden ze dan die woorden die bij U geschreven staan in het Latijn, Nederlands, Limburgs of Brabants?

Vreemd om U zo langs de weg te ontmoeten. Maar toch goed.

Laat mij U ook vinden langs wegen zonder verwijzing naar U. Laat me U vinden in de dorpen en steden waar U en uw moeder het liefst opgesloten worden in kerken, in boeken en privésfeer. Laat mij U vinden langs de wegen bij de mensen die daar gaan en die U liefheeft.

BRAM BEUTE IS PREDIKANT VAN DE
BAZUINKERK IN KAMPEN EN REDACTEUR
VAN *ONDERWEG*

>> COLOFON

OnderWeg is een inspirerend magazine voor christenen die God en de kerk liefhebben en midden in het leven staan. *OnderWeg* schrijft over relevante en actuele thema's voor christenen en bevat rubrieken over jeugdwerk, missionaire kerk-zijn en Bijbelstudie. *OnderWeg* ontstond in 2015 uit een samenvoeging van *Opbouw* en *De Reformatie*.

Redactie

Bram Beute, Jaap Cramer, Peter Hommes, Jannet de Jong, Leendert de Jong (hoofdredacteur), Pieter Kleingeld, Jordi Kooiman (webredacteur), Jacomine Oosterhoff (eindredacteur), Annelies Smouter (eindredacteur), Karel Smouter, Geranne Tamminga, Tineke Verhoeff (beeldredacteur thema), Rob van Houwelingen, Hans Schaeffer, Peter Strating, Hans Vel Tromp.

Redactieadres

Nocturnestraat 12, 7323 LC Apeldoorn, redactie@onderwegonline.nl

Lezersservice

Voor abonnementen, adreswijzigingen, opzeggingen en bezorgklachten: SPAbonneeservice, A. van Leeuwenhoekweg 34, 2408 AN Alphen aan den Rijn, 088-1102060, administratie@onderwegonline.nl.

Abonnementen

Jaarabonnement Papier Plus: € 61,50 (studenten € 30,75/Europa € 102,00/buiten Europa € 135,00).

Halfjaarabonnement Papier Plus: € 33,00.

Digitaal abonnement via een app: € 39,50 (studenten € 19,75).

(Digitaal) Proefabonnement: drie maanden gratis.

Neem voor het afsluiten van een abonnement contact op met de lezersservice (zie hierboven) of vul uw aanvraag in op www.onderwegonline.nl/abonneren.

IBAN: NL89INGB0000404945 t.n.v. Gereformeerde Persvereniging OnderWeg.

Bestuur Persvereniging *OnderWeg*

Ellie Huisman, Arie Liebeek, Aad Lootens, Anko Oussoren en Hillie van de Streek.

Adverteren

Nico Postuma, 06-139 959 05, adverteren@onderwegonline.nl, www.onderwegonline.nl/adverteren.

Vormgeving

Bredewold Communicatievormgevers, Rondweg 76, 8091 XK Wezep, 038-376 33 90, onderweg@bredewold.nl, www.bredewold.nl.

Technische realisatie en druk

Zalsman B.V., Steinfurtstraat 1, 8028 PP Zwolle, Postbus 1025, 8001 BA Zwolle, 038-467 00 70.

www.onderwegonline.nl

www.facebook.com/onderwegonline

www.twitter.com/onderwegonline

www.instagram.com/magazine_anderweg

6 GEREFORMEERD ZIJN IN EEN KATHOLIEK PAROCHIEHUIS

'WANNEER JE NAUWER CONTACT MET ELKAAR KRIJGT, ONTDEK JE BINNEN DE DWARSVERBINDING TUSSEN KATHOLIEK EN GEREFORMEERD ELKAARS GELOOF.' JACOB GLAS, EMERITUS PREDIKANT VAN DE NGKV MAASTRICHT EN DE GKV VENLO OVER DE VRAAG: HOE KUNNEN WIJ DOOR VERBINDING MET HET KATHOLICISME GROEIEN IN EENHEID IN CHRISTUS?

20 EYEOPENER BEWAAR DE EENHEID

Dat met Pinksteren duizenden mensen eensgezind bij elkaar waren, is het grootste wonder van Pinksteren, zegt Bas Luiten. Een vergeten wonder. Uit Paulus' brief aan de Efeziërs trekt hij lessen voor hoe we in onze tijd de eenheid vanuit God kunnen zoeken en vinden.

24 OPINIE 'VERBINDING IS HET CODEWOORD'

Een toekomstbestendige kerk heeft werkers nodig die in nauw contact zijn met de hele gemeente, van bevlogen gelovigen tot de (bijna) afhakers, vindt Esther de Hek. Vanuit wat ze de afgelopen jaren als hoofdredacteur van *OnderWeg* hoorde, doet ze zeven aanbevelingen voor werkers in de kerk.

^

10 GESPREK MET BISSCHOP GERARD DE KORTE
 'NOG MAAR VIER PROCENT VAN DE MENSEN GAAT NAAR DE KERK. MAAR DAT BETEKENT NIET DAT WE MARGINAAL ZIJN.' BRAM BEUTE VOERT EEN BOEIEND GESPREK MET BISSCHOP DE KORTE OVER SECULARISATIE EN OVER CULTUURVERSCHILLEN TUSSEN DE KATHOLIEKEN EN DE GEREFORMEERDEN. 'DE PROTESTANTEN HEBBEN VAN LUTHER VEEL MEER INDIVIDUALISME GELEERD.'

Geloven onder de grote rivieren

Stockbeelden: FrankvandenBergh/iStock (cover); Borisb17/iStock (pagina 6); Guasor/iStock (pagina 8); Marta Ortigosa/Pexels, Tima Miroshnichenko/Pexels (pagina 18); muratart/Shutterstock (pagina 20); Poxel Creative/Lightstock (pagina 24); Bethany Laird/Unsplash (pagina 34)

^

28 ONTMOETING
'IK WIL GETUIGE ZIJN VAN WAT ER IN DE WERELD GEBEURT'

Onderzoeksjournalist Siebe Sietsma maakte de overstap van de EO naar Nieuwsuur. Hij voelt zich daar op zijn plek en hoopt dat zijn berichtgeving bijdraagt aan een betere samenleving. 'Mijn taak is proportioneel en accuraat berichten, het is aan de overheid om er iets mee te doen.'

14 'MET EEN BEEN IN DE KERK, MET EEN DIKKER BEEN IN DE SAMENLEVING'

HET ZIJN KLEINE GEMEENTES. VEEL WERK KOMT OP DEZELFDE SCHOUDERS NEER. EN ZE ZOEKEN, NOODGEDWONGEN, VOLOP SAMENWERKING MET ANDERE GEMEENTES, VAN EVANGELISCH TOT KATHOLIEK. DRIE GEMEENTELEDEN OVER HOE HET IS OM GEREFORMEERD TE ZIJN ONDER DE RIVIEREN.

v

Gereformeerd zijn in een katholiek parochiehuis

TEKST JACOB GLAS

Het stadsbeeld van Maastricht ademt het katholicisme. Op het Onze Lieve Vrouweplein krijg ik het gevoel op heilige bodem te staan. Hier is het evangelie al verkondigd vanaf de vierde eeuw na Christus. Jacob Glas, emeritus predikant van de NGKv Maastricht en de GKv Venlo gaat in op de vraag: hoe kunnen wij door verbinding met dit oude katholicisme groeien in eenheid in Christus?

Vanaf 2001, toen de gemeente in het parochiehuis van de wijk Wolder neerstreek, hebben we een open vizier gehad naar de rooms-katholieke omgeving, sterker nog, we hebben ons harnas uitgetrokken. Toen we ruimte zochten voor onze activiteiten en een woning voor ons gezin, vonden we onderdak in het parochiehuis van de Rooms-Katholieke Kerk en in het huis van de vroegere kapelaans in de wijk Wolder. Wanneer je nauwer contact met elkaar krijgt, ontdek je binnen de dwarsverbinding tussen katholiek en gereformeerd elkaars geloof in een gesecculariseerde omgeving. Kerk zijn in de dwarsverbinding is groeien in eenheid, zoals Jezus die verlangt (Johannes 17).

Geloofsverbinding

De kist met het lichaam van een parochiaan wordt de kerk ingedragen en voor het doopvont gezet. 'Welkom in het huis van de Vader', roept de dienstdoende pastoor. Hij pakt de wijwaterkwast en in de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest werpt hij het wijwater in de vorm van een kruisteken over de kist, de druppels spatten met een dof geluid tegen het hout. De link met de doop is weer gelegd. Dat een mens mag eindigen waar hij is begonnen: opgenomen in het verbond met God en onvoorwaardelijk geliefd. Na de dienst wordt de kist op het pleintje voor de kerk gezet. De pastoor heeft nog een boodschap voor de kinderen en kleinkinderen die nooit meer naar de kerk gaan, maar nog wel – in de geest van hun geliefde – met een kerkelijke begrafenis konden instemmen. Hij legt het bijbeltje van de gestorvene op de kist en vertelt waarom het niet meer in goede staat is. Zijn parochiaan, hun vader en opa had het stukgelezen. Dat is de andere kant van het verbond: hoe reageer je op Gods liefde? Dat moeten mensen horen, want dat hebben ze nodig: een levende verbinding met de Vader, de Zoon en de heilige Geest.

Pastoor

Dezelfde pastoor was eens op bezoek bij een bisschop die met emeritaat was gegaan en zijn beklag bij hem deed dat hij terminaal ziek was: waarom moest hem dat nu overkomen? 'Nou moet je ophouden vriend', zei de

pastoor, 'je hebt je hele leven de mensen over Christus verteld. Nu mag je naar Hem toe en begin je te sputteren?' Zo ging hij als dienaar van het evangelie met z'n collega's om. Toen de kanker zijn eigen lichaam kapot maakte, heeft hij wel de pijn en onzekerheid gevoeld, maar nooit heeft hij ermee gezeten dat het einde van zijn leven heel dichtbij kwam. De afscheidsdienst was zowel evangelisch, als katholiek en gereformeerd. De manier waarop veel pastoors met de secularisatie omgingen is heel leerzaam voor mij geweest, omdat ik me altijd realiseerde dat het met de kleinere gereformeerde kerken dezelfde kant uitgaat als God dit proces niet omkeert. Ze gaan door met het leveren van hun bijdrage aan de diensten. Het maakt niet uit of er tien of honderd mensen in de kerk zitten, als de lofzang en de gebeden maar doorgaan. Want ze doen het voor Degene die hen gezonden heeft. Ze zijn blij als het Kerst is en de kerk vol zit. Toon Hermans heeft daar een prachtig gedichtje over gemaakt dat ongeveer als volgt gaat:

Jan gaat twee keer naar de kerk

Hij doet dat, omdat het Kerstmis is

En Petrus, op een wolk gezeten, zegt:

Kijk Lieve Heer, daar is Jan

We hebben hem het hele jaar niet gezien

Maar hij is er toch maar weer.

Bovendien merk ik aan hen dat de pastoors zich onderdeel voelen van de wereldkerk. Met de Nederlandse kerkprovincie gaat het slecht, maar elders in de wereld is sprake van groei. Gods Geest werkt breder dan hun blikveld wijd is.

Andere wereld

In onze kerk komen jaloersmakend veel jonge mensen en gezinnen. Toen we het parochiehuis in de wijk Wolder gebruikten voor diensten en andere activiteiten, zeiden de parochianen me dat we beter konden ruilen: zij in het parochiehuis en wij in de kerk, dat zou beter passen bij het verschil in opkomst. Ze gunden het ons van harte en gingen zichzelf vragen stellen. Hoe kan dit? Wat is de reden dat het bij ons niet kan? Toen we als kerk nog overwegend uit studenten bestonden, hebben we gedurende vakanties hele dagen gevuld met activiteiten voor kinderen waarbij de Bijbel openging. Ook hebben

we Athletes in Action-projecten gedaan met tieners uit een nabijgelegen stadswijk. Uiteraard nooit zonder toestemming van meneer pastoor. Anders komen de mensen niet. Wij zagen dit project als een dienst aan de samenleving.

De parochianen zien dat we behalve de kerkdiensten ook groepsactiviteiten hebben waarbij niet alleen mensen uit de kerkgemeenschap, maar ook anderen welkom zijn. Ze verbazen zich over de gezelligheid die er is als mensen met totaal verschillende achtergronden samen gaan eten. Ze verbazen zich ook over de vrijmoedigheid waarmee we de Bijbel lezen en het geloof met elkaar en anderen delen. Zij zijn immers niet gewend om het ene en het andere te doen. We gaven een cursus over het voeren van geloofsgesprekken waaraan een paar parochianen deelnamen.

» 'Wij hebben ons harnas uitgetrokken' «

Een van hen zei na afloop: 'Ik wist van tevoren niet dat het zo'n andere wereld zou zijn, maar ik had het nooit willen missen.' Ik voerde zelf, indien nodig, geloofsgesprekken met parochianen. Ik ben wel eens bij een man geroepen die terminaal ziek was. Dus had ik een geloofsgesprek met hem en zijn vrouw, maar niet nadat ik tegen de pastoor had gezegd dat ik een van z'n parochianen zou gaan bezoeken en dat hij wel weet wat ik daar ga doen. De pastoor zei eens tegen me: 'Jij bent goed in straatpastoraat, je weet iedereen voor je in te nemen en intussen gaat het wel over Onze Lieve Heer.'

Heiligdomsvaart

Het parochiebestuur heeft ons jarenlang gedurende de zomer gratis gebruik laten maken van de parochiekerk, omdat het parochiehuis te klein was voor de grote opkomst in de zomermaanden. We hebben de gelegenheid benut om te wijzen op de betekenis van de ornamenten in katholieke kerkgebouwen voor ons geloof. Waarom staat bijvoorbeeld vaak het laatste oordeel afgebeeld op het plafond in de entree? Opdat mensen zich realiseren wat er gebeurt als ze niet de woorden in praktijk brengen die zij in de kerk hebben gehoord. Iedereen moet onder het oordeel door: van koning, keizer en admiraal tot het gewone kerklid. Tijdens de laatstgehouden Heiligdomsvaart (een zevenjaarlijks religieus en historisch evenement in Maastricht) konden we als protestanten, gereformeerden en baptisten iets van onze samenwerking in Maastricht zichtbaar maken. Indrukwekkend om mee te maken dat het publiek stil toekijkt wanneer de stoet voorbij trekt. We vormden een groep van 35 man die de werken van barmhartigheid uitbeeldden. Zo heb ik persoonlijk en

hebben we als gemeente in Maastricht de verbinding ontdekt en ervaren, de eenheid in geloof beleefd en doorvoeld.

Regionaal kerkverband

De kerk in Maastricht bevindt zich in de periferie van de kerkverbanden van de NGK en GKv. Je mist voorzieningen die de zusterkerken boven de rivieren hebben, zoals het gereformeerd onderwijs. Voor landelijke activiteiten in het kader van toerusting en training moeten we een paar provinciegrenzen passeren. We hebben dankbaar onze plek ingenomen binnen de classis Eindhoven van het kerkverband van de GKv en sinds enige jaren ook dat van de NGK. Het contact met onze zusterkerken beschouwen we als waardevol en heeft inhoud. We hebben anderhalf uur nodig voor een enkeltje woning-kerkgebouw om de regionale vergaderingen te bezoeken, maar ik heb daar nooit iemand over horen mopperen. Op de vergaderingen van de classis en de regio wordt tijdens het rondje langs de kerken altijd ruime aandacht besteed aan het wel en wee van iedere aangesloten kerk. Limburgse leden van de classis kerken gaan jaarlijks op bezoek bij Brabantse Kerken en omgekeerd. De verslagen van die bezoeken leveren voldoende stof om thematisch met elkaar door te spreken. Maastricht heeft altijd ruimte gekregen voor het experiment, zoals voor de huiskerk die in een van de stadswijken functioneert, maar ze heeft ook inzicht gegeven in en rekenschap afgelegd aan de zusterkerken die ons feedback hebben gegeven. Ook heeft ze haar waardering uitgesproken en lessen getrokken.

Stedelijke samenwerking

De activiteiten die je als kerk onderneemt van eredienst tot kringen en de aandacht voor de jeugd vinden plaats op locatie, net als overal in beide kerkverbanden. Daarbij kijken wij als kleine gemeente misschien meer om ons heen dan andere kerken, omdat wij eerder de noodzaak voelen tot samenwerking. We hebben daaraan vormgegeven door met de NGK samen te gaan, door samenwerking te zoeken met de Baptistengemeente met het oog op de jeugd, gezamenlijke diensten in het kader van de Week van de Eenheid te vieren met de Verenigde Protestantse Gemeente Sint Jan en voor te gaan in de Nederlandstalige diensten van de Chinese Kerk in Maastricht en Heerlen. We hebben ons aangesloten bij de Raad van Kerken, waarvan ook de Rooms-Katholieke Kerk deel uitmaakt. Wij hebben zo in onze lokale situatie gehoor kunnen geven aan de eenheid waarom Christus heeft gebeden (Johannes 17).

Gebroken vaas

Bij mijn afscheid van de Raad van Kerken in Venlo lees ik Efeziërs 4:1-6 en vraag aan de aanwezigen: 'Hoe denken jullie dat ik in het begin van mijn predikantschap deze tekst uitlegde?' Een op zijn hoge leeftijd nog altijd actieve pastoor zei zonder aarzelen: 'Je paste de tekst toe op je eigen kerkgemeenschap. Als je ons gaat vragen hoe jij deze tekst nu leest, luidt mijn antwoord dat je de tekst nu gebruikt om op de eenheid van kerken te wijzen.' In de roos.

Dit voorval tekent mijn ontwikkeling als predikant langs de GKV in Curaçao, Almelo, Maastricht en Venlo en de NGK in

Maastricht. Ik ben me steeds meer ervan bewust dat ik als gelovige de Bijbel lees met de bril op van wie ik ben, welke omstandigheden invloed op me hebben uitgeoefend en vanuit welk perspectief ik naar de kerkgeschiedenis kijk. Behalve de woorden uit de brief aan de gemeente in Efeze zijn meer teksten in de Bijbel breder toepasbaar dan op de plaatselijke kerk of het eigen kerkverband. Jezus wijst in Johannes 17 al in die richting. De kerkgeschiedenis is geen dikke zwarte lijn waaruit allerlei zijlijnen ontspringen, en die eindigt met vermelding van de naam van de kerk waarvan ik lid ben. Dit plaatje gebruiken ook andere kerken in de catechese, maar dan met vermelding van hun kerknaam. De kerkgeschiedenis is een vaas die in stukken uiteengevallen is. Er zal iemand van buiten, van boven, moeten komen om de gebrokenheid te helen.

Moeder

Dit is een inblikje op hoe we in Maastricht de dwarsverbinding zoeken. De praktische noodzaak ligt daar misschien eerder voor de hand dan boven de rivieren. Maar de roeping tot eenheid die voortvloeit uit het gebed van Christus in Johannes 17:20-23 komt af op alle kerken: de eenheid tussen gelovigen laat het karakter zien van de eenheid tussen de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Pakken we onze kans om naar eenheid toe te werken, iedere kerk op haar eigen plek en landelijk? Er circuleren binnen de Raad van Kerken documenten waarin op essentiële punten van verschil tussen protestant en katholiek – het ambt, de gezagsstructuur, de sacramenten en Maria – integere en intelligente formuleringen worden aangedragen die mijns inziens de eenheid dichterbij kunnen halen. Vervang het beeld van een vaas die in stukken uiteen is gevallen door dat van een moeder die haar kinderen bij zich roept en omarmt. Zoek die documenten maar op, ga ze lezen, zet ze op de agenda van kerkelijke vergaderingen. Boven heeft ook vertrouwen in beneden om gebrokenheid te helen.

JACOB GLAS IS EMERITUS PREDIKANT VAN
NGKV MAASTRICHT EN DE GKV VENLO

Speuren in Maastricht

Wij kunnen veel leren van geloof dat is gesteld in beelden en afbeeldingen. Bezoek in Maastricht de Onze Lieve Vrouwekerk. Het glas-in-loodraam links achterin de kerk toont de Christusfiguur aan het kruis. Je ziet twee bijzonderheden die je waarschijnlijk nooit eerder hebt gezien. Spoor die op en ga eens bij jezelf na wat die bijzonderheden voor jou betekenen.

Katholiek onder de grote rivieren

Geloven onder de grote rivieren is voor protestanten én katholieken anders dan boven de grote rivieren. Bisschop Gerard de Korte groeide op in Vianen, studeerde in Utrecht, was deken in Zwolle en bisschop in Groningen om uiteindelijk bisschop van 's-Hertogenbosch te worden. Welke verschillen ziet hij tussen Noord- en Zuid-Nederland in mentaliteit en geloof? Hoe verzet de Rooms-Katholieke Kerk zich in Brabant tegen de secularisatie? En welke mogelijkheden zijn er voor gereformeerden en katholieken voor samenwerking?

De Korte formuleert snel en gemakkelijk. Interviews geven is een onderdeel van zijn taak als bisschop. Bezinnen en besturen ook. De Korte trekt de grote lijnen: hoe staat de kerk in de samenleving, wat is daarin haar roeping? Dat alles gaat samen met veel kennis van en inzicht in de geschiedenis en de cultuur. Tegelijk klinkt in zijn woorden een verlangen door. Een verlangen dat mensen zich meer en meer in geloof in Christus verbonden weten en voelen aan God en zo aan elkaar.

Wat ziet u in het algemeen als een belangrijk cultureel verschil tussen Nederland onder en boven de grote rivieren?

'Het gemeenschapsgevoel. Dat is hier groter. Hier zeggen ze 'ons moeder' en 'ons vader', terwijl ik altijd 'mijn vader' of 'mijn moeder' zeg. De protestanten hebben van Luther veel meer individualisme geleerd: "Hoe ben ik rechtvaardig voor God?" Dat is anders dan de middeleeuwse mens die zich vooral deel wist van een geloof dat hemzelf oversteeg. Ook het katholicisme is hier anders dan boven de grote rivieren. Ik ben opgegroeid in Vianen, in een grote katholieke kerk,

maar met een protestantse meerderheid. Dat stempelde ook ons katholicisme. Ik merkte dat door een tante uit Brabant. In Brabant was katholicisme gemoedelijker, vrijer, opener en misschien ook wel gemakkelijker. Het katholicisme hier is sterk verbonden met het volksgeloof. In deze omgeving is bijvoorbeeld een sterke Mariadevotie. In de meimaand, de Mariamaand, hing de stad vol blauw witte Mariavlaggen. Er zijn processies voor Maria waar duizenden aan meedoen. Dat is mooi. Tegelijk vind ik het wel belangrijk dat het niet alleen om Maria op zich gaat, maar dat we via Maria bij Christus komen.'

Wat doet u ertegen als u bang bent dat die volksdevotie op zichzelf komt te staan? Verbiedt u dan processies?

'Nee, dat niet. Het enige wat ik kan doen, is in de preken duidelijk maken wat Maria's positie is. We zijn een volkskerk. Daardoor bereik je veel mensen. Maar je moet ook aanvaarden dat er verschillende graden van betrokkenheid zijn. Sommige mensen, zoals u en ik, zijn heel betrokken. We hebben van het geloof ons werk gemaakt. Anderen leven meer aan de rand en komen zelden of nooit in de

kerk. Maar ze vinden het toch belangrijk dat de kerk er is en dragen bijvoorbeeld wel financieel bij, zodat de kerk in hun dorp kan blijven bestaan.'

De kerk is onderdeel van de cultuur, zoals bijvoorbeeld ook bij carnaval?

'Jazeker. Tijdens de mis voor het carnaval, voordat prins carnaval van het station wordt gehaald, komen er wel drieduizend mensen naar de kerk. De prins moet hier van buiten komen en protestants zijn. Vroeger had de kerk moeite met alle aberraties rond het carnaval. Men deed alles wat God verboden had. Nu ontvang ik de prins met zijn gezelschap wel tijdens carnaval.'

Tegelijk is hier ook secularisatie en heeft de kerk niet bij iedereen een goede naam.

'Dat is zo. De kerk is lange tijd een machtsfactor geweest. De verhalen van autoritaire priesters worden beter onthouden dan die van de milde priesters. Het is eigenlijk zoals je dat zo vaak ziet: als de macht te lang bij een groep of partij ligt, dan gaat het mis.

Er ontstaat vriendjespolitiek en er is weinig ruimte voor andere opvattingen of beleving. Dat zie je ook op andere plaatsen. Macht moet ook gecontroleerd worden: Dat de kerk geen machtsfactor is, daar ben ik echt niet rouwig om. Wij volgen de gekruisigde Christus. Degene die wij Heer noemen heeft naar aardse maatstaven ook weinig macht. In het verleden is dat wel misgegaan. Politieke en religieuze macht raakten te veel met elkaar verweven.'

>> 'Het gemeenschapsgevoel is hier groter' <<

Ziet u daarmee secularisatie als iets positiefs? Dat heeft toch gezorgd voor een inperking van de macht van de kerk en voor meer evenwicht.

'Nee, ik zie secularisatie vooral als afbraak van de katholieke cultuur die leidt tot sprakeloosheid als het gaat over God. Christelijke socialisatie, dat mensen

>>

opgroeien in het christelijk geloof, is een groot goed. Bij secularisatie spelen verschillende factoren een rol, zoals het seksueel misbruik en de machtspositie die de kerk had. Maar ook het feit dat mensen hoger geschoold zijn en meer geld hebben. Dat leidt bijna altijd tot meer individualisering. Verder zijn er, zoals de Franse filosoof Paul Ricoeur ze noemt, 'de meesters van het wantrouwen'. Darwin, Freud en Marx reduceren godsdienst tot biologie, psychologie of economie. Dat leidt tot religieuze onzekerheid. Daarbij komt dat er een enorme diversiteit aan religie is. Alles komt op de mensen af. Benedictus XVI noemde dat misschien wat te streng 'de dictatuur van het relativisme'. Het lijkt op wat Paulus in Athene aantreft (Handelingen 17): een enorm religieus aanbod. Dus vragen jonge mensen zich af: "Waarom zou ik voor Jezus kiezen?" Mensen durven niet zomaar te luisteren naar het natuurlijke verlangen waarover Augustinus spreekt: "Onrustig is ons hart, totdat het rust vindt in U, o God."

Hoe helpt u de mensen om rust in God te vinden?

'We zetten als kerk sterk in op gezins- en familiepastoraat. Uit onderzoek blijkt dat de gezinnen het belangrijkste zijn voor de religieuze vorming. Tussen nul en twaalf jaar hebben we als kerk drie momenten waaromheen we pastoraat en cursussen organiseren: de doop, de eerste communie en het vormsel. Zo worden kinderen ingewijd in de liturgie. Daarbij gaat het niet alleen om de liturgie van de kerk. Mensen komen niet langer elke dag of elke week in de kerk. Daarom is huisliturgie ook belangrijker geworden. Denk aan: samen bidden rondom de maaltijd, een kruisje op het voorhoofd of een bedevaart.'

» 'De gezinnen zijn het belangrijkste voor de religieuze vorming' «

Helpen cursussen en huisliturgie tegen de secularisatie?

'Het houdt die secularisatie niet helemaal tegen. We zijn kerk in de marge geworden. Nog maar vier procent van de mensen gaat naar de kerk. Maar dat betekent niet dat we marginaal zijn. In de tijd van Constantijn, toen het christendom een staatsgodsdienst werd, was waarschijnlijk ook maar zo'n tien procent van de bevolking christen. Toch hadden die christenen een grote invloed en betekenis. Dat kan nog steeds. Als tien procent van Nederland leeft uit het geloof, dan is dat zeker niet marginaal.'

Kunnen kerken samen optrekken? In Zwolle en Groningen had u veel contacten met protestanten? Hoe is dat in Brabant?

'Ook hier hebben we goed contact met elkaar op institutioneel niveau, vooral met de protestantse kerk, maar ook met een Luthers bisdom. In 2017 – het Lutherjaar – ben ik veel gevraagd om iets te zeggen over de oecumene en de verhouding tussen protestantisme en katholicisme. Bij oecumene denkt men vaak, veel te vaak, alleen aan gezamenlijke vieringen en dan krijg je ook gelijk de problematiek van eucharistie en avondmaal. Maar bij de catechese en het diaconaat is nog een wereld te winnen. Daar wordt gelukkig ook al samengewerkt. Kerken en parochies nodigen elkaars leden uit voor hun cursussen en studieavonden. Diaconaal werken we landelijk samen met veel protestantse kerken aan het 'Armoederapport.' Enerzijds is dat om de overheid te vragen om werk te maken van armoedebestrijding. Anderzijds ook om ook te laten zien wat de kerk op dit terrein doet. Het gaat dan niet zozeer om geld, maar vooral om de inzet van vrijwilligers. Lokaal is mijn indruk dat de Parochiële Caritas Instellingen en de (protestantse) diaconieën nog grotendeels hun eigen lijn trekken. Al zijn er in de grote steden wel initiatieven, zoals het stadpastoraat dat wel gezamenlijk met protestantse kerken wordt georganiseerd. Maar we kunnen hier meer samen optrekken. Jezus zet ons aan tot dienstbetoon. Dat aanvaarden we toch allemaal? Over diaconie hoeven we geen wilde discussies te voeren zoals rond eucharistie en avondmaal.'

Hoe kijkt u aan tegen missionary initiatieven in Brabant die proberen een nieuwe kerk te planten?

'Ja, dat is echt protestants. In de Katholieke Kerk gebeurt dat vanuit het bisdom. Als er iets gepland wordt, doet de bisschop dat.'

Iemand begint bijvoorbeeld een wijkcentrum in Den Bosch, mensen komen daar naartoe en worden lid van een nieuwe kerk? Wat vindt u daarvan?

[Zucht.] 'Als Jezus wordt bekendgemaakt, dan kan ik daar slecht op tegen zijn. Maar het is niet wat wij katholieken propageren. Wij doen dat vanuit de parochies, zoals hier in de Grootte Wielen, een enorme nieuwbouwwijk. Daar is geen kerkgebouw, maar vanuit de bestaande parochie van Empel proberen we via de gezinnen het evangelie binnen te krijgen. Daarnaast zijn er ook parochiekerken waar de charismatische spiritualiteit meer dominant is. Dat trekt mensen die binnen de katholieke kerk wat meer evangelisch georiënteerd zijn. Daar is dan ook interesse voor samenwerking met evangelische christenen.'

» 'De oecumenische beweging is een geschenk van de Geest' «

Ten slotte: wat zouden gereformeerde kerken van katholieken moeten leren?

'Sacramenteel denken. In veel protestantse kerken is er een onbalans ontstaan tussen woord en sacrament. Het avondmaal komt te weinig in beeld. Maar ook breder dan dat. Vaak mist het besef dat de werkelijkheid ook naar God verwijst. Zoals Ignatius van Loyola, de stichter van Jezuïetenorde zei: "God vinden in alle dingen." Dat zou ik de protestanten gunnen. Het mooie van de oecumene is ook dat we van elkaar leren. Wij als katholieken kunnen leren van de liedcultuur en de liefde voor de Bijbel. Mensen zeggen nogal eens: ik gun de islam een verlichting. Ikzelf gun de islam een oecumenische beweging, zodat Sjiïeten en Soennieten ontdekken dat ze veel meer met elkaar gemeen hebben dan hun leiders suggereren. Voor mij is de oecumenische beweging namelijk echt een geschenk van de Geest aan de kerken. Als christenheid hebben we elkaar eeuwen uitgescholden, vervolgd en gedood. De afgelopen halve eeuw is ook de katholieke kerk met de grote christelijke tradities in gesprek gegaan en is er enorm veel bereikt. Het binnen-christelijke geweld is bijna overal verdwenen.'

BRAM BEUTE IS PREDIKANT VAN DE BAZUINKERK IN KAMPEN EN REDACTEUR VAN *ONDERWEG*

> Van de redactie

Op zoek naar eer

Ik had een column in gedachten met een lichtvoetig, optimistisch thema. Begrijpelijk. De dagen zijn lang. De zon schijnt. Belangrijker, het virus is op z'n retour. Daarbij passen optimisme en het nadenken over de tijd erna, met een beetje corona. Wat wordt dan in de kerk en daarbuiten het nieuwe, noodzakelijk betere, normaal?

Helaas heb ik buiten de waard – mijn gevoel – gerekend. Dat gevoel, nogal bepalend bij het schrijven van een column, bleek vol te zitten met minder optimistische, zelfs irritante zaken. Die hebben te maken met de wekenlange stroom berichten over mensen die zichzelf, ook dankzij de media, in de belangstelling plaatsen; mensen die anderen tot zondebok maken; mensen die een selectief geheugen hebben voor wat misging.

» 'Hij moest het geld maar houden' «

Bij elke zin hiervoor hoort een naam, meerdere namen. Over een van hen, Van Lienden, las ik in het NRC een column van auteur Tommy Wierenga. Hij sloot die af met indringende zinnen over het door Van Lienden verworven geld: 'Hij moest het maar houden. Zoals hij eerst zijn eigen goede doel was, zal hij nu zijn eigen maatschappelijke bestemming moeten worden, want er is geen geld ter wereld waarmee hij zijn verloren eer kan terugkopen.'

Verloren eer. In bijbelse termen: de eer is weg. Erkenning, aanzien, je bent het kwijt. Daarna knelt, breder dan alleen bij Van Lienden, deze vraag: zou iemand die een ander beschuldigt werkelijk denken dat hij of zij daarmee z'n eer terugkrijgt? Zou degene die aan het eigen gelijk vasthoudt en doof lijkt voor anderen, verwachten dat hiermee de eigen eer terugkeert? En verwacht een krant of tv-zender die bij nieuwsgaring rond een toch al omstreden persoon tot het gaatje gaat dat zoiets eer oplevert? De vraag stellen, is haar beantwoorden.

Tijd voor zelfreflectie. Ben ik beter? Geen centje. Zomaar denk ik met een column als deze een beetje eer in de wacht te slepen, zo van: die durft. Nou nee, dank u. Want ook voor mij geldt deze les van Spreuken: bescheidenheid gaat aan eer vooraf. Lijkt mij een zinvol onderdeel van het nieuwe normaal.

LEENDERT DE JONG IS HOOFDREDACTEUR VAN *ONDERWEG*

WELKOM BIJ HET HOUTJE-TOUWTJE-LICHAAM-VAN-CHRISTUS

‘Onze kerk is zo klein dat iedereen een taak heeft’

In de kleine gereformeerde kerken in het katholieke Noord-Brabant en Limburg is het hard werken. De gemeenten worden kleiner en veel komt op dezelfde schouders neer. Maar de liefde voor de kerk is groot. Een inkijkje in het gemeentelven van twee kleine gereformeerde kerken in het Zuiden.

Margreet Smits, gemeentelid van NGKv Zuiderkruis Maastricht.

Margreet Smits komt uit Oud-Beijerland. Toen haar man in 1997 een baan kreeg bij DSM zijn ze in Limburg op zoek gegaan naar een kerk. ‘We zijn bij de NGK in Maastricht terecht gekomen en daar nooit meer weggegaan. Boven de grote rivieren vinden veel christenen het fijn om bij een grote groep te horen. Als je dat verwacht van de kerk in Maastricht, heb je het moeilijk. Intussen is onze kerk gefuseerd met de GKv, maar dan nog hebben we ongeveer tachtig leden, waarvan er op zondag veertig in de kerk komen. We zijn er steeds meer achter gekomen dat dit onze plek is. Ik vind het fijn dat er een goede verstandhouding is tussen jong en oud en de betrokkenheid op elkaar is groot.

Integreren

We wilden integreren in onze buurt en daarom hebben we onze kinderen – nu zijn ze achttien, zestien en dertien – naar een katholieke basisschool gedaan. We worden er niet gek op aangekeken dat we kerkelijk actief zijn in een protestantse kerk. Onze kinderen hebben fijne interkerkelijke tienerclubs samen met de baptisten en een evangelische gemeente. Omdat we een kleine kerk zijn, is er bijna geen gemeentelid dat geen taak heeft. Als er groei is, komt dat door import.

Met andere kerken in de regio werken we sporadisch samen. Een keer per jaar hebben we een oecumenische dienst samen met de protestantse gemeente, de Oud-Katholieke Kerk en het Leger des Heils. Onze gemeente doet mee met de Heiligdomsvaart die een keer in de zeven jaar plaatsvindt. We willen zo laten zien dat we er zijn.

Relaties

NGKv Zuiderkruis houdt diensten in de Waalse Kerk, een gebouw uit 1733 in het oude centrum van Maastricht. Onlangs is het eigendom overgegaan naar een stichting. 'We huren nu de kerk van de stichting. Daardoor hoeven we ons geen zorgen te maken over de stenen. Als het even kan, proberen

we het gebouw door de week open te hebben voor toeristen en passanten. Er ligt een voorbedenboek. Voor mensen die daarin iets schrijven, bidden we op zondag in de dienst. Een keer in de twee weken is er een tienerclub en twee keer per jaar geloofsonderwijs voor volwassenen. In de diensten is ruimte voor onverwachte dingen. Een gemeentelid had gemerkt hoe hij zijn gebedsleven een positieve impuls kon geven. Na een kerkdienst vroeg hij het woord en vertelde dat hij zijn ervaring wilde delen tijdens vier avonden. Een aantal stellen uit onze gemeente werkt aan het project VIND Maastricht. Het idee van VIND is om niet te werken vanuit een gebouw, maar vanuit relaties. Je nodigt mensen niet uit om naar een kerkgebouw te komen, maar zoekt hen actief op.'

Bram van Alten, voorzitter NGK Diakonia Rijsbergen e.o.

Bram van Alten is voorzitter van de kerkenraad van de NGK in Rijsbergen, vlak onder Breda. 'We zijn een kleine gemeente en daarom proberen we zoveel mogelijk samenwerking te zoeken met andere christenen. Voor het jongerenwerk werken we samen met vijf andere kerken in Breda: GKv, CGK, de evangelische kerk Jefta (een Rafaël-gemeente), de protestantse Lucaskerk en de kerk van de Nazarener.

Samenwerking

De jongerengroep waarmee we zijn begonnen, is twee jaar geleden gestopt. Die jongeren waren klaar met de middelbare school en zijn nu uitgewaaid over het hele land. Omdat we nu met meer kerken en meer jongerenwerkers zijn, hebben we twee nieuwe groepen. Een groep voor tien- tot twaalfjarigen en een groep voor twaalf- tot achttienjarigen. Beide bestaan uit acht tot tien jongeren die op zaterdagmiddag en -avond komen aanwaaien. Dat is voor onder de grote rivieren best een grote club. De jongerenwerkers uit de deelnemende kerken proberen de bijeenkomsten zo laagdrempelig mogelijk te houden. Mijn dochters van twaalf en veertien gaan ernaartoe en die vinden het er leuk. Ik vind het belangrijk dat christelijke jongeren elkaar kennen. We doen geen diepgaande bijbelstudies, maar ze zijn spelenderwijs bezig met onderwerpen die met het christelijk geloof te maken hebben. Geloofsonderwijs krijgen ze op zondag tijdens de kindernevendienst, tienernevendienst en op de catechesegroep. Verder werkt de NGK van Rijsbergen al jaren samen met de evangelische gemeente De Hoeksteen in Etten-Leur en de katholieke parochie van Rijsbergen/Zundert met het organiseren van de gebedsweek in januari.

Tijdgeest

We merken dat tijden veranderen. De generatie onder de veertig jaar heeft een andere betrokkenheid op kerkverbanden, denominaties en lokale kerken. Het geloof is individueller geworden. In gesprek met andere kerken in de regio merken we dat dit een spanningsveld is. Deze kleine kerken steken allemaal veel energie in het organiseren van kerkdiensten met alle bijbehorende faciliteiten en commissies. Die tijd kun je niet besteden aan onderlinge verbinding,

>>

passend bij de nieuwe generaties of aan het in het contact treden met de veertig-generatie. Missionair zijn betekent dat je de mensen om je heen laat zien hoe Gods liefde in jouw leven doorwerkt. De CGK heeft in Breda-Noord maatschappelijke projecten voor mensen met minder kansen in de samenleving, maar ook zij ervaren dit toenemende spanningsveld.

Trouw

Het NGK-verband geeft ons financiële steun, bijvoorbeeld in preekvoorziening. Toch merk je op regiovergaderingen dat kerken boven de rivieren in de biblebelt een relatief

luxueus bestaan kunnen leiden. Ook daar leidt de tijdsgeest tot andere geloofsbeleving, maar vormt dit minder een probleem door grote ledenaantallen. Met de fusie tussen NGK en GKv neemt de mogelijkheid om samen te werken met deze kerken in deze regio alleen maar toe. Ook zijn we in het afgelopen jaar nadrukkelijk meer samenwerking gaan zoeken met andere christelijke kerken in de regio. Deze nieuwe betrokkenheid biedt ook kansen om over oude kerkmuren heen te stappen en elkaar te versterken. Ik weet niet hoe onze Vader zijn gemeente ook in deze regio gaat leiden en voorzien, maar Hij is getrouw! Dat is immers geloof.'

Ron van der Spoel, interim-voorganger NGKv Zuiderkruis Maastricht.

Per 1 mei van dit jaar is Ron van der Spoel interim-voorganger van de Zuiderkruis-gemeente in Maastricht, de gemeente waartoe ook Margreet Smits behoort. 'Ik werk er anderhalve dag in de week, de rest van mijn tijd werk ik bij het Leger des Heils in Maastricht. Ik sta met een been in de kerk en met een wat dikker been in de samenleving. Het zijn twee werelden die ik graag bij elkaar breng. Wat ik door de week meemaak, neem ik mee naar de kerk. De inspiratie die ik in de kerk opdoe, gebruik ik door de week.'

Roeping

Ron was hiervoor predikant van de Kruispuntgemeente in Amersfoort-Vathorst, een samenwerkingsgemeente van NGK en CGK. Hij ervoer een roeping om naar Zuid-Limburg te gaan en werd daarin bevestigd door mensen die hem lieten weten dat hij daar nodig was. Twee en een half jaar geleden verhuisde hij naar Berg en Terblijt, een dorp net buiten Maastricht. 'Zuid-Limburg is een krimpgedebied en ook de kerk krimpt hier. Kerkleden die met pensioen gaan, vertrekken naar hun oorspronkelijke woonplaats. Studenten komen niet meer, want die zien hun studentenvereniging als kerk. De kerk is zo klein dat iedereen een taak heeft. De mensen zijn moe. Ik vind het daarom belangrijk om hen te bemoedigen. De kerkleden hebben hun familie vaak ver

weg wonen. De kerkfamilie is hier in het Zuiden daarom erg belangrijk. We nemen daarom op zondag veel tijd om elkaar te ontmoeten, want we zijn een streekgemeente met leden tot ver in België. We komen elkaar door de week op straat nooit tegen. Als ik preek, voel ik de urgentie van Gods woord hier bewuster. Het Nieuwe Testament is geschreven voor kleine groepen christenen die het lastig hadden. Dat is hier in Limburg een op een toepasbaar. Ik houd van kleine gemeenten. In Vathorst was ik er voorstander van om de gemeente te splitsen in eenheden van driehonderd mensen.

Geloofsgesprekken

Ik heb hier veel meer geloofsgesprekken dan in Amersfoort. Ik spreek ex-katholieken, vaak mensen aan de onderkant van de maatschappij. Het katholieke DNA zit er nog in, ze weten dus waarover ik het heb als ik over Jezus vertel.

'Ik houd van kleine gemeenten'

Katholieken hebben vaak geen persoonlijk geloof, het is meer sacramenteel. Dat sacramentele zijn protestanten kwijtgeraakt en dat vind ik jammer. Tijdens de Alpha-cursus beginnen ze hier vaak over Maria. Ik zie dat als een kans om mensen via Maria bij Jezus te brengen. Het zou goed zijn als de Zuiderkruisgemeente niet meer bezig hoeft te zijn met zichzelf overeind te houden, maar nog meer naar buiten treedt met het evangelie. Ik ervaar dat God hier bezig is. Elke maand spreken wij mensen die zich geroepen voelen om in het Zuiden te komen werken en die met ons willen praten om zich te oriënteren. Ik moedig ze aan om te komen en om lang te blijven. Door de krimp zijn de huizen hier een stuk goedkoper dan in de Randstad. Ik hoop dat meer mensen mee gaan doen met ons kleine houtje-touwtje-lichaam-van-Christus.'

PETER SNEEP IS JOURNALIST EN COMPONIST

de Wittenberg
ontdekken | geloven | beleven

Vijf maanden
INSIDE-OUT
Ontdek jouw plek
in Gods wereld!

Meer weten? Kijk op **DEWITTENBERG.NL**

**Ontvang gratis onze
nieuwsbrief met nieuws,
opinies en interviews!**

**MELD JE
NU AAN!**

**Onder
Weg**
HOOPVOL EN
INSPIREREND

www.onderwegonline.nl/nieuwsbrief

Maak kennis met de Impact Serie!

Auteur: Carlo Brugnoli

Bidden voor de wereld. Hoe doe je dat?
€ 10,95 • 133 pagina's
God wil ons betrekken in zijn plan van redding en herstel voor de mensheid. Als zijn zoon of dochter heb je het voorrecht om invloed uit te oefenen op de loop van gebeurtenissen.

Je getuigenis delen. Hoe doe je dat?
€ 9,95 • 95 pagina's
Leer van Paulus hoe je op een aansprekende manier kunt vertellen wat God voor je heeft gedaan. Verrassende inzichten uit het boek Handelingen.

Bidden voor zieken. Hoe doe je dat?
€ 10,50 • 117 pagina's
Dit realistische en inspirerende boek is een aanrader voor iedereen die ernaar verlangt dat de genezende kracht van de Schepper meer zichtbaar en concreet wordt in deze wereld.

Bijbels en praktisch • Helder geschreven • Geschikt voor kringen

Bestel via: www.irisboeken.nl
Ook verkrijgbaar via de christelijke boekhandel

> Column

Kaarten op tafel

Er bestaan tegenwoordig allerlei uitgaven met kaartjes vol reflectievragen om een goed gesprek op gang te brengen. Leuk voor de vakantie op een zomerse avond! Eén van de vragen luidt: hoe wil jij dat er straks over je gesproken wordt bij je begrafenis of crematie? De bedoeling is dat je dan even kritisch naar je leven kijkt. Leid ik vandaag een leven dat aanleiding zal geven tot zulke 'herinneringswoorden'? Een betrokken medespeler zal geïnteresseerd vragen: wat heb je nodig om je leven te veranderen? Ik kan je verzekeren dat je een zinnig gesprek krijgt.

Stel dat Prediker aan tafel zou zitten. Hij zou er dwars doorheen fietsen en zeggen: buitengewoon interessant en fijn om zo eens te bomen met elkaar. Maar één ding: houd elkaar niet voor de gek. Je gaat straks allemaal dood en je zult ook allemaal vergeten worden. Niemand uitgezonderd, ook al heb je erg je best gedaan om – zoals jullie dat noemen – het verschil te maken. Zelfs als je je hebt ingezet om heel rechtvaardig en zuiver te leven, ga je echt niet minder gauw of mooier dood. Of zul je minder snel vergeten worden. Elk mens treft hetzelfde lot, je ziet geen enkel verschil (Prediker 9).

» Prediker zou er dwars doorheen fietsen «

Nu moet je niet denken dat Prediker blij is met die constatering. Hij vindt het juist in- en intriest dat de dood zo nivelleert en geen verschil maakt tussen goede en slechte mensen. Maar eerlijk is eerlijk: ook een goed of gelovig mens kan sterven aan COVID-19. Het kan zelfs gebeuren dat een slecht mens een mooier en onbezorgd leven heeft en ook nog een mooie begrafenis krijgt. Je kunt er geen peil op trekken.

Toch wordt Prediker niet cynisch, integendeel. Hij stimuleert zijn lezers om te genieten van het leven en het goede te doen in deze idiote wereld. Het geheim verkapt hij gelukkig ook: als mens zie je hier – onder de zon – weliswaar lang niet altijd de zin van de dingen. Maar er is er Eén – boven de zon – die het wel ziet, en dat is God. En dát maakt alle verschil.

Fijne vakantie!

ROEL VENDERBOS IS GEESTELIJK
VERZORGER BIJ HET BAKEN ELBURG TE
KAMPEN

Werken aan je website

Wie wel eens websites van kerken bezoekt, zal merken dat er een enorme verscheidenheid is. Soms is de site niet meer dan een digitale folder met wat gegevens, waarvan je maar moet hopen dat ze actueel zijn. Zeker in coronatijd valt op dat nog veel activiteiten worden gemeld die met alle beperkende maatregelen niet doorgaan. Natuurlijk zijn er meer manieren om mensen te bereiken, maar als je dan toch kiest voor een website moet die wel op orde zijn.

Een eervolle vermelding verdient de website van de Ontmoetingskerk in Aduard (GKv), gkvaduard.nl. Die biedt een schat aan informatie. Onder het kopje 'actueel' vind je de laatste gegevens over de komende kerkdienst en over allerlei onderwerpen die het leven van de gemeente raken. Je kunt daarbij ver teruggaan in de tijd en ook via andere

ingangen is de informatie beschikbaar. Ook is er informatie te vinden over de collectedoelen.

> **Wie meer werk wil maken van z'n website, kan eens kijken op kerkzijnonline.nl, een initiatief van de Deputaten Kerk en Media van de CGK. Hier vind je veel tips en adviezen. Ook zijn eerder gehouden workshops en inspiratie-avonden terug te kijken.**

Bidden voor de buurt in Veenendaal

Volgens Hans Riphagen, net gepromoveerd op 'kerk in de buurt', moet je er geen grootse dingen van verwachten. Maar de kerk van Veenendaal-Oost (GKv) heeft zich er in het afgelopen seizoen nadrukkelijk mee bezig gehouden: bidden voor de buurt. Dat was in het kader van hun jaarthema 'Vertellen'. Ze gebruikten daarvoor de schets 'kerk met beide benen in de buurt' van de stichting TEAR. Een van de lijnen die dominee Jacko Holtland daarbij uitdiepte was 'dromen over je buurt'. Twee bijbelteksten stonden centraal: Jeremia 29:7: 'Bid tot de Heer voor de stad' en Lucas 10:36 en 37: 'Voor wie ben ik een naaste?' 's Avonds werd er in de gemeente over doorgesproken. Het is de bedoeling dat dit thema in het nieuwe seizoen praktisch uitgediept wordt. Ook daarbij wordt stichting TEAR betrokken.

> umojanederland.nl

Houd Assen schoon

12 juni was het weer zover: een ploeg gemeentelieden van de GKv Assen-Peelo ging de wijk door om zwerfvuil op te rapen. Dat doen ze iedere acht weken, samen met vrijwilligers uit de wijk. Ze beginnen bij wijkcentrum 't Markehuus; de kerk, het Noorderlicht, is onderdeel van hetzelfde gebouw. Daar ligt materiaal klaar en een route, zodat je niet elke keer hetzelfde stukje hoeft te lopen. Je gaat met z'n tweeën of drieën op stap. Opbrengst in vuil: zo'n twintig zakken. De actie trok ook de aandacht van de Asser Courant.

Doopvont bij de ingang in De Brug

Waar zoek je een doopvont in een protestantse kerk? Meestal helemaal vooraan, in het liturgisch centrum. In de NGK/GKv-gemeente De Brug in Nunspeet is het anders: daar staat het doopvont, behalve wanneer het in de dienst gebruikt wordt, bij de ingang van het recent verbouwde en uitgebreide kerkgebouw. Die uitbreiding was nodig vanwege de fusie van de GKv- en NGK-gemeente. Dominee Kees de Groot: 'Op die manier worden u, jij en ik elke zondag dat we de kerk binnenkomen herinnerd aan onze doop, herinnerd aan Gods liefde, aan zijn genade en zijn trouw. Wat een wonder dat de levende God mij wil ontmoeten!'

» 'God strijkt de ruwe delen glad' «

Het doopvont is afkomstig uit de inmiddels afgebroken Kruiskerk van de GKv en gemaakt door Ingrid Slaa. Zij licht toe: 'Het doopvont bestaat uit twee schalen: een binnenste en een buitenste schaal. De buitenschaal staat voor de oude mens, de binnenschaal voor de nieuwe mens.' De buitenkant is ruw, de binnenzijde

foto: Ria Duinkerken

glad: 'God maakt ons leven nieuw, strijkt uiteindelijke de ruwe delen glad, maakt ons los van ons oude leven, heelt ons.'

En verder

- Dominee Wilmer Blijdorp (GKv Barneveld-Voorthuizen) vroeg de kinderen wat hun top drie was van de mooiste verhalen over Jezus. Hij maakte er een top tien van. Bovenaan staat het verhaal van de kruisiging. Benieuwd naar de andere negen? Te vinden op het Youtube kanaal: Kerk in Barneveld - GKv Barneveld - Voorthuizen.
- De Akergemeente in Amsterdam, gelieerd aan de GKv, kent een eigen Mobiele Eenheid. Niet vanwege de onveiligheid in de buurt, het gaat om jonge gemeenteleden die anderen wegwijs maken in gebruik van tablet, smartphone of andere digitale apparaten. Ze zijn er niet alleen voor de techniek, maar ook voor de omgang met sociale media.
- Langzamerhand gaan steeds meer kerkgebouwen weer open, niet alleen op zondag, maar ook door de week, meestal voor laagdrempelige ontmoetingen. In de Kapelkerk in Alkmaar (GKv) is bij een van de momenten waarop de historische Kapelkerk open is, gelegenheid om samen de Bijbel te lezen. De keuze viel op het evangelie naar Johannes.

Eenheid: het vergeten wonder

Vrede heeft voor ons vooral te maken met de afwezigheid van oorlog, van dreiging en spanning. Maar in de geschiedenis van Gods volk is vrede iets actiefs: een verbond om elkaar te helpen en voor elkaar op te komen. In oorlogstijd werden bij het naderen van de strijd vredeoffers gebracht om te belijden: 'Met God hebben wij vrede, Hij zal ons redden!'. Christenen moeten hun uiterste best doen om door vrede hun eenheid te bewaren. De eenheid vanuit God, door zijn Geest.

*Christus heeft van ons één volk gemaakt, een nieuw volk van christenen.
Nu is er vrede tussen Joden en niet-Joden.*

*De heilige Geest heeft ervoor gezorgd dat jullie een eenheid zijn. Doe je
uiterste best om die eenheid te bewaren, door in vrede met elkaar te leven.'*

Efeziërs 2:15 en 4:3 (BGT)

De wonderen van Pinksteren weten we meestal wel feilloos op te noemen: het wonder van de talen, van de vlammen en de wind. En van spectaculaire gezangen. Maar er is een wonder dat we vergeten en dat doen we steeds opnieuw: dat op hetzelfde moment duizenden mensen, uit allerlei landen, volstrekt eensgezind waren. Hoe wonderlijk is dat?

Overweldigend

De Geest van God in ons. Met dat doel heeft onze Heer Jezus geleden en gestreden en is Hij opgestaan uit de dood. Die Geest lijkt misschien wat vaag, omdat we Hem niet zien. Maar vergis je niet. Je hebt zelf ook een geest die je nog nooit hebt gezien. En die geest is allerm minst vaag! Het is je bewustzijn, je denken, je kiezen, je verlangen, je vreugde en je verdriet. Het is wie je bent, in alle opzichten, heel diep vanbinnen. Daarmee kun je de Geest in God ongeveer vergelijken, schrijft Paulus in 1 Korintiërs 2. De Geest kent God vanbinnen en Hij komt in mensen om ons even diep met God te verbinden. Hij laat ons delen in Gods innerlijke rijkdom en vreugde. Het allergrootste wonder dat hier op aarde gebeurt, is je nieuwe geboorte. Het is dat je gaat delen in Gods gedachten, in zijn diepe verlangen, zoals Hij dat in zijn Woord openbaart. Het meest overweldigende daarvan is wel dat God door en door liefde is. De Vader, de Zoon en de heilige Geest zijn één van nature, maar ook doordat ze elkaar onuitsprekelijk liefhebben. Ze verheugen zich in elkaar, Ze zijn vol van elkaar, Ze zijn één in wat Ze verlangen en doen. De Vader geeft ons de Zoon, de Zoon brengt ons bij de Vader, en samen schenken Zij ons hun Geest. Wat de Geest ons brengt, is dat Hij ons laat delen in de liefde en de eenheid in God! Hij maakt ons ongeveer net zo één als Zij zijn. In Johannes 17 lees je hoe Jezus bad tot de Vader, hoe wij één zullen zijn net als Zij zijn en zelfs in Hen. Dat is

niet te bevatten. Dat is precies de eenheid die de jonge christenen met Pinksteren overkwam, waardoor ze een hechte gemeenschap vormden, vol verlangen naar God en naar elkaar en voortdurend tot alles bereid.

Het overkomt je

Deze eenheid heeft een naam: kerk. Maar als dat woord valt, verschieten velen van kleur. Kerk. Wat roept dat veel op aan negatieve gedachten, spanningen, discussies, onverdraagzaamheid, grote woorden, scheuringen dwars door gezinnen heen, en pijn, veel pijn. Om te huilen, maar toch ook om te geloven. Want als de Geest ons iets leert, is het dit: de eenheid die de kerk tot kerk maakt, organiseer je niet, die kun je niet eens bedenken. De eenheid uit God overkomt je!

>> Je hebt zelf ook een geest die je nog nooit hebt gezien <<

Het gaat fout als je aan de verkeerde kant begint: bij jezelf en bij wat je ervaart van anderen. Van de menselijke kant bezien hadden de Joden van toen genoeg om ruzie over te maken, onderling verdeeld als ze waren en zeer ongemakkelijk door al hun principes en strenge regels. Maar hoe ze elkaar ook hadden dwarsgezeten, de sterke, liefdevolle eenheid vanuit God overkwam hen en maakte op slag alles anders. Op die manier breidde de kerk zich ook uit naar de niet-Joden. Met hen was de tegenstelling nog groter: Joden en niet-Joden haatten elkaar. Dat was gegroeid door de wetten en instellingen van de Joden, waardoor ze (ten onrechte) het heil van God claimden voor zichzelf. Toen de apostelen van stad tot stad gingen om ook

>>

aan de heidenen het evangelie te brengen, kregen ze uitgerekend de haat van de Joden over zich heen die bestuurders tegen hen opstookten.

» *De eenheid die de kerk tot kerk maakt, organiseer je niet* <<

Toch daalde ook tussen Jood en niet-Jood de eenheid neer vanuit God. De eenheid die ze actief in vrede moesten bewaren. Ze moesten hun uiterste best doen, zo staat er, om die te verdedigen tegen de bedreiging van al te persoonlijke inkleuringen. In plaats van Jood en niet-Jood werden ze een nieuwe schepping, een christen. Zo moesten ze elkaar voortaan zien voortaan, als één volk, helemaal nieuw. De Geest gaf gemeenschap vanuit God in plaats van haat en afwijzing. Levens groeiden samen vanuit één oorsprong, Christus, en werden doortrokken

Om over te denken en te praten

1. Als iemand zich tot Jezus bekeert, krijgt diegene de kerk erbij cadeau. Hoe zie jij dit cadeau? Maakt het je blij, dank je God ervoor? Of is dat anders?
2. Probeer eens eerlijk na te gaan: begint voor jou de kerk bij God en zijn onvoorwaardelijke genade óf meer bij jezelf en bij je eigen voorwaarden? Welk verschil zou dat maken voor je liefde, je trouw en je inzet?
3. Als de kerk een geschenk van God is, ben je zelf een deel van dat geschenk voor de mensen om je heen. Wil je dat? Wat heb je daarvoor nodig? Verzin eens een top-drie van 'hoe ben ik een geschenk van God voor mijn naaste in het algemeen en voor mijn broer en zus in het bijzonder'?
4. De eerste christenen kenden forse leerverschillen, bijvoorbeeld over de besnijdenis en over het eten van offervlees. Toch wordt de eenheid in Christus benadrukt en gewaarschuwd tegen verdeeldheid. Wat kunnen wij daaruit leren? Hoever gaat de eenheid in Christus?

van hetzelfde doel: te gaan tot de Vader en voor Hem te leven. Een heel groot wonder, niet te bevatten. En toch nog steeds binnen handbereik, voor wie het van God ontvangen wil.

Niet weglopen

Het is de fout van alle tijden om in deze eenheid vanuit God toch menselijk te werk te gaan. Met als treurig resultaat verdeeldheid om andere redenen dan geloof of ongelooft.

Het is zelfs trendy geworden om op zoek te gaan naar een kerk die je meer bevalt, voor jezelf of voor je kinderen. In plaats van je uiterste best te doen de eenheid in vrede te bewaren, lopen christenen weg op zoek naar een nieuwe frisse plek waar ze onbelast door het verleden hun geloof kunnen vormgeven. Daar ontmoeten ze elkaar soms met honderden tegelijk, allemaal christenen die elders een lege plek hebben achter gelaten, tussen broers en zussen met wie ze door de Geest verbonden waren. Hoe positief dit ook gemotiveerd kan worden, het is vaak toch wel een menselijke benadering. Is dit de manier om het niveau te halen van die eenheid vanuit God die in geen mensenhart is opgekomen en die zelfs vijanden met elkaar verzoent? En ga je daar dan wel je best doen om de eenheid in vrede te bewaren? De praktijk leert vaak anders. Nieuw en fris hebben een korte houdbaarheidsdatum. En wie begint te zoeken naar een 'betere' kerk, zal vaker die neiging krijgen.

» *Nieuw en fris hebben een korte houdbaarheidsdatum* <<

Aan de andere kant is het moeilijk en zelfs demotiverend om verlaten te worden. Wat belooft je elkaar dan nog als je één brood eet en uit dezelfde beker drinkt? Beloof je dan echt je uiterste best te doen om de liefdevolle eenheid met elkaar in vrede te bewaren? Dit vraagt om een nieuwe bewustwording om te blijven geloven in het werk van de Geest en zo mogelijk deze trend te keren. Terecht verlangt je hart naar een veilige plek in liefdevolle verbondenheid. Maar die bepaal je niet zelf, daarin geef je je over aan de Geest van God. En wat je zoekt, komt dan zomaar naar je toe: onafscheidelijke eenheid met God weet wie.

BAS LUITEN IS EMERITUS PREDIKANT VAN GKV AMERSFOORT-DE HORSTEN

Lees-, kijk- en luistertips

VOOR GELOOFS- EN GEMEENTEOPBOUW

Aandacht voor het Meesterwerk

Predikant en fysicus Rolie Barth heeft jaren gewerkt aan een boek waarin hij de verbinding zoekt tussen geloof en natuurwetenschap. In een dik en kleurrijk boek besteedt hij aandacht aan de kosmos, het leven en de mens. Daarbij gaat het van de allerkleinste deeltjes van het universum tot aan de bijzondere band tussen God en mensen. Barth schrijft over God als bouwmeester en over de schepping als zijn huis. Dat huis is gebouwd aan de hand van een plan. Aan de hand van allerlei voorbeelden maakt Barth duidelijk hoe doordacht en

gestructureerd het huis van de schepping in elkaar zit. Tegelijk: als de schepping Gods meesterwerk is, blijven er ook stevige vragen over! Hoe veilig is het huis waarin wij wonen? Hoe verhouden gebrokenheid in de schepping en lijden in de wereld zich tot Gods hand in de wereld? En welke plaats heeft de dood in zijn plan?

Rolie Barth, *De kosmos en het leven is* uitgegeven door Buijten & Schipperheijn.

 www.dekosmoseenmeesterwerk.nl

De weg naar een zinvol leven

De Britse nieuwtestamenticus Tom Wright, bekend van onder andere *Eenvoudig Christelijk* en *De Bijbel voor iedereen*, schreef een nieuwe inleiding op het christelijk geloof. Vanuit het evangelie naar Johannes behandelt Wright zeven wegwijzers naar God: gerechtigheid, liefde, spiritualiteit, schoonheid, vrijheid, waarheid en macht. Alle wijzen ze op God, en tegelijk kunnen we ze alle zeven als mens

nauwelijks hanteren.

Het zijn onderwerpen die ons raken als we nadenken over de invulling van een wijs en volwassen leven. Ze hebben te maken met zin en doel, met het diepe verlangen van ieder mens om een betekenisvol leven te leiden. Ze zijn ook gebroken als we ze niet inkleuren vanuit het grote verhaal van God met de wereld. Wright nodigt ons uit om deze wegwijzers te doordenken in het licht van Johannes en zo meer te ontdekken over het hart van God voor de schepping. Tom Wright, *Zeven wegwijzers* is uitgegeven door Van Wijnen.

New Wine in kleine kring

Voor het tweede jaar op rij vindt de zomerconferentie van New Wine vooral online plaats. Het thema is 'Leven in Jezus. Blijf in mij, dan blijf Ik in jullie'. De Zuid-Afrikaanse theoloog werkt dit thema uit in vijf onderwijsblokken. Verder zijn er concerten en seminars. Daggasten worden maar beperkt toegelaten, alleen voor jongeren is er een groter fysiek evenement. Dit betekent gelukkig niet dat je het programma alleen thuis kunt volgen. Met 'Tiny Wine-groepen' kan dat ook in kleine kring. Tiny Wines zijn locaties – een camping, buurthuis of een kerkzaal – waar kleine groepen in de week van de Zomerconferentie (22-25 juli 2021) de live-uitzendingen bekijken en doorpraten. Je wordt aangemoedigd om zelf zo'n groep op te zetten en aan te melden bij New Wine. Mooi is dat je daarbij kunt vermelden of je groep 'open' is, zodat New Wine mensen kan doorverwijzen.

 [www.zomerconferentie.new-wine.nl/
community/tiny-wine/](http://www.zomerconferentie.new-wine.nl/community/tiny-wine/)

De kerk heeft de toekomst

Hoe blijft de kerk komende jaren toekomstbestendig? In de tijd dat ik hoofdredacteur was van *OnderWeg* is deze vraag voor mij steeds belangrijker geworden. Het vraagt van werkers in de kerk feeling en verbinding met de hele gemeente, van bevlogen gelovigen tot de (bijna) afhakers. Een van de zeven handreikingen die ik geef, is dan ook: 'Leg regelmatig persoonlijk contact (via mail, app of telefoon) met iemand uit de gemeente, simpelweg door de vraag te stellen: hoe gaat het?'

Onlangs nam ik na drie jaar afscheid als hoofdredacteur van magazine *OnderWeg*. Drie jaar lang volgde ik met extra interesse wat er leeft onder de lezersgroep, grotendeels predikanten, kerkelijk werkers en actieve, betrokken kerkleden in GKv, NGK en deels CGK (verder 'werkers in de kerk' genoemd). Hoe zijn zij, wat heeft hun aandacht, hoe pakken ze het werk in de kerk aan en waarom op deze manier? Door je (potentiële) lezers beter te kennen, kun je een bladinhoud bieden die voor hen nuttig en relevant is, waardoor direct en indirect Gods koninkrijk gediend wordt, – de belangrijkste missie van *OnderWeg*.

Lekenstatus

In dit artikel deel ik enkele gedachten over wat mij de afgelopen drie jaar is opgevallen en geef ik afsluitend zeven korte handreikingen mee, gericht op het toekomstbestendig houden van de kerk. Met kerk bedoel ik in dit verband de georganiseerde geloofsgemeenschap waarbij christenen zich aansluiten en zich verantwoordelijk voelen voor

de voortgang ervan. Hoe Gods kerk de komende jaren toekomstbestendig blijft, is voor mij onder meer door afgelopen drie jaar, een belangrijke vraag geworden.

Daarin ben ik niet uniek, laat staan een autoriteit die waterdicht onderbouwde bespiegelingen presenteert. Maar in die lekenstatus zit zomaar waarde, is vaker gebleken.

OnderWeg wordt deels gemaakt en veel gelezen door theologen.

Als hoofdredacteur wilde ik juist daarom scherp blijven op mensen die wel in meer of mindere mate betrokken zijn bij de kerk, maar niet de biografie *Paulus* van Tom Wright of *God lééft* van Bram van de Beek op hun salontafel hebben liggen. Ze hebben zelfs steeds vaker geen boekenkast en lezen nauwelijks tot geen boeken. Ik wilde gericht blijven

op het 'gewone kerklid', een typering die ik niet graag gebruik maar nu, ter verduidelijking, relevant is. Dat gewone kerklid vind ik in mijn gezin, familie, vriendenkring, buurt en kerkelijke gemeente. Het zijn bevlogen en minder bevlogen gelovigen, ouderen en jongeren, twijfelaars, ongeïnteresseerden en (bijna) afhakers. Ze maken deel uit van de kerk, bevinden zich aan de rand of net erbuiten, maar hebben een ding gemeen: ze zijn kostbaar kapitaal voor Gods kerk, nu en in de toekomst. Onder hen gebeurt het namelijk. Zoals met Pinksteren een variatie aan gewone mensen tot geloof kwam, geloven we dat de Geest ook nu nog steeds zijn wonderlijke werk doet onder hen.

Codewoord

Behalve kostbaar kapitaal, is de gewone gemeenschap die een gemeente vormt ook kwetsbaar kapitaal. Kwetsbaarder dan pakweg tien jaar geleden, bewijzen onder meer de jaarlijks dalende ledenaantallen van de meeste kerkgenootschappen. En dan weten we nog niet eens wat de impact zal zijn van de coronatijd op kerk en gemeente. Er is dus alle reden voor werkers in de kerk om alert en volop betrokken te zijn op het grondvlak van de kerk: de gemeente in haar volle breedte en veelkleurigheid, zeker ook diegenen die onzichtbaar lijken.

» De gewone gemeenschap is kostbaar, maar ook kwetsbaar kapitaal «

De term 'verbinding' wordt weleens weggezet als modewoord, maar voor de toekomstbestendigheid van de kerk is het mijns inziens een *codewoord*. De kerk kan zich namelijk onderscheiden als ontmoetingsplek waar iedereen zich welkom weet, gedreven door de christelijke liefde, het woord dat de hele wet vervult (Galaten 5:14). 'De kerk moet veranderen', schreef dr. Bert de Leede enkele jaren geleden in het blad *Wapenveld*, 'om voor de gelovigen van de toekomst in hun context een huis te zijn om in te wonen, een thuis te zijn om terug te keren en nieuwe kracht op te doen om in de samenleving christen te zijn.' Dit vraagt mijns inziens van werkers in de kerk onder andere de wil om voortdurend in te zetten op verbinden (de interactie aangaan)

»

met het grondvlak – hartelijk, aanwezig, praktisch, georganiseerd en in geloof.

Stokpaardjes

Het past bij mijn pragmatische instelling om het niet te laten bij zo'n stellingname, maar deze te vertalen in concrete handreikingen: hoe doe je dit? Een paar handreikingen deel ik hieronder, maar eerst stel ik nog een vraag: lukt het werkers in de kerk om actief en structureel in te zetten op verbinden met de *hele* gemeente, van de bevrogen gelovigen tot de (bijna) afhakers. Zodat hun gemeente dat liefdevolle 'thuis' is 'om terug te keren en nieuwe kracht op te doen'? Kan ik daar op basis van drie jaar hoofdredacteurschap van een blad dat iemand eens 'hét vakblad voor werkers in de kerk' noemde iets zinnigs over zeggen? Ik doe een poging.

De rubriek 'Praktijklokaal' biedt iedere editie mooie voorbeelden van manieren waarop in kerken de verbinding met elkaar gezocht wordt. Deze rubriek blijkt hooggewaardeerd te worden door lezers, omdat de voorbeelden inspireren en uitdagen om ze in eigen

gemeente toe te passen. Dat geeft de burger moed, evenals de vele andere verhalen die afgelopen jaren in *OnderWeg* verschenen over bezielde predikanten, jeugdwerkers, ambtsdragers en andere werkers die zich met liefde inzetten voor het brede grondvlak.

Toch ontkomen ook werkers in de kerk niet aan gedrag en eigenschappen die het brede verbinden in de weg kunnen staan, zag ik afgelopen jaren om mij heen. Ik noem er een paar:

- de veiligheid zoeken van de comfortzone (de studeerkamer als meest geliefde en comfortabele plek);
- hobbyïsme en stokpaardjes (vaak niche-thema's voor het brede grondvlak);
- pessimisme en cynisme (kerkenwerk stelt nogal eens teleur);
- vermoeidheid, ook door de coronatijd ('De energie ebt weg', schreef Marinus de Jong begin dit jaar daarover).

» Maak je hoofd leeg door te bewegen «

Meer doen

Met een paar handreikingen wil ik werkers in de kerk stimuleren om volop feeling en verbinding met de hele gemeente te houden, persoonlijk en digitaal. Zonder grote en ingewikkelde ambities, maar gericht op het bouwen van de kerk als een toekomstbestendig thuis. Wat kan daarbij helpen?

1. Minder praten (en vergaderen), meer doen.
2. Maak regelmatig persoonlijk contact (via mail, app of telefoon) met iemand uit de gemeente, simpelweg met de vraag: hoe gaat het? De rest volgt dan vanzelf wel.
3. Ervaar en beleef het leven buiten de kerk, stap regelmatig uit je christelijke bubbel.
4. Bid dagelijks voor de gemeente.
5. Ga, zeker als het weer meer kan, voor activiteiten waar verbinding en vreugde centraal staan.
6. Maak je hoofd leeg door te bewegen en zo even los te komen van (ook) je werk en roeping als werker in de kerk.
7. Blijf hopen en elkaar hoopvolle verhalen vertellen, want (Bram Beute in de special *Hoop*, 2018): 'Je kunt de hoop levend houden door niet te snel tevreden te zijn en de stem serieus te nemen die fluistert: is dit echt alles wat er is? Nee, dit is niet alles, er moet nog veel meer komen.'

Niets menselijks is werkers in de wijngaard vreemd, sla Matteüs 20 maar erop na, dacht ik toen ik dit rijtje opschreef. Het deed me denken aan wat mijn voorganger Ad de Boer onlangs in dit magazine antwoordde op de vraag wat de belangrijkste les was die hij aan zijn kinderen wilde meegeven: 'Laat aan anderen het beeld van Jezus zien, met alle lek en gebrek.' Ik herken mijzelf (ook werker in de kerk) in die ouderwetse woorden uit mijn jeugd, 'lek en gebrek'. Een jongere generatie zou dat 'not so perfect' noemen met een hashtag ervoor: #notsoperfect. Maar het bijzondere is dat welke woorden je er ook aan geeft, we weten dat God ons tekortschieten en onze feilbaarheid overstijgt met een oneindigheid die zijn weerga niet kent. Dat neemt trouwens niet weg dat werkers in de kerk eerlijk en met een kritische blik naar hun gedrag mogen kijken vanuit de vraag: wat kan anders en beter? In iedere professionele organisatie gebeurt dit, maar in de kerk is het open en eerlijk evalueren van inzet, aanpak en houding te vaak nog een onderontwikkeld thema. Terwijl – ik maak even een paar stappen – de toekomstbestendigheid van de kerk ook hiermee gediend is, maar daarover uitweiden vraagt extra pagina's.

ESTHER DE HEK IS SCHRIJVER, SCHRIJFTRAINER EN OUD-HOOFDREDACTEUR VAN *ONDERWEG*

Waarom zouden we de draad weer oppakken?

En opeens stopte de club, catechese en al het jeugdwerk. Nog voor we na konden denken over een spetterende afsluiting lag alles stil. En dat doet het nu al meer dan een jaar. Een rondje bellen met jeugdwerkers levert mooie verhalen op van jeugdwerkers die contact houden met hun jongeren. Door een wandeling, via een appje, een reep chocolade door de brievenbus of gewoon een telefoontje. Maar er zijn ook gemeenten waar alles stil ligt.

Nu de activiteiten niet meer door kunnen gaan is het ook moeilijk om de relatie vast te houden. Het is geen onwil, maar het lukt gewoon niet. Er is hierover al veel gezegd en geschreven. Hoe houd je de jongere in beeld? Hoe blijf je als kerk in beeld? Wat kun je doen om ze erbij te houden? Vragen van levensbelang, omdat we het hun zo gunnen om hun plek bij God en in de kerk te vinden!

Diepere laag

We zijn voorzichtig een stapje verder. Het licht aan het einde van de tunnel is in zicht. Voorzichtig hopen we dat we na de zomer het jeugdwerk weer mogen starten. Maar hoe dan? We hebben niet anderhalf jaar op standje *freeze* gestaan om nu te ontdooien en verder te gaan alsof er niets gebeurd is. Misschien missen jongeren (en ouderen) de wekelijkse kerkdienst helemaal niet zo erg als ze van tevoren wellicht gedacht zouden hebben. Je vrienden kun je ook online of in het park ontmoeten,

waarom heb je daarvoor de club van de kerk nodig? Het is verleidelijk om met allerlei programma's en activiteiten te komen. Daarin zijn we goed en die zijn ook nodig. Maar zit er niet een diepere laag onder? Waarom willen we zo graag die draad weer oppakken? Natuurlijk omdat we die tiener en jongere een leven met God zo van harte gunnen! Niet het opstarten van de activiteiten is het doel, maar de relatie met onze jongeren!

Nodig

Dat is geen zaak van een enthousiaste of juist gedesillusioneerde jeugdwerker, maar van de hele gemeente! We hebben de hele gemeente nodig. Nu. We kunnen dit niet met een paar mensen fiksen. De vraag is niet 'wat gaat u doen?', maar 'wie wilt u zijn?'. Bent u, ben jij beschikbaar? Bent u bereid te luisteren naar onze jongeren? Wilt u horen waar ze behoefte aan hebben of wat ze in de afgelopen anderhalf jaar ontdekt hebben? Waar het voor hen schuurt in de kerk? Welke mooie ideeën ze hebben en hoe zij de toekomst van de kerk zien?

Jongeren zoeken mensen in de kerk die hen welkom heten en blij zijn dat ze er weer zijn. Mensen die dat ook laten merken, die luisteren en tijd voor hen hebben; tegen wie ze mogen schuren en stoten. De jongeren hebben u en jou heel hard nodig, ook als ze dat niet zo laten merken!

PETRA KIKS-LEEFLANG IS JEUGDWERKADVISEUR BIJ KERKPUNT

> De rubriek Jeugdwerk heeft een uitgebreide onlineversie. Dit online deel biedt extra verdieping, bronnen en adviezen om praktisch met het thema aan de slag te gaan. Ga naar www.onderwegonline.nl/jeugdwerk-OW709.

JOURNALIST SIEBE SIETSMA (44) WERKT BIJ
NIEUWSUUR EN IS CHRISTEN:

**‘Welke overtuiging je
ook hebt, iedereen kijkt
door zijn eigen bril’**

Als journalist houdt Siebe Sietsma zich bezig met de donkere kant van het leven. Zijn vertrouwen in de mens heeft er niet onder geleden. Het overzichtelijke denken van zijn jeugd heeft wel plaatsgemaakt voor meer nuance. Een gesprek over journalistiek, ethiek en het vertrouwen in de overheid.

Op de vraag waarom hij journalist is geworden, grijpt Siebe Sietsma (44) terug op de coronacrisis. Hij zat er als verslaggever bij Nieuwsuur

dicht bovenop. 'Mijn overbuurmeisje had enorme gezondheidsproblemen. Ze was achttien en wilde graag naar buiten. Maar omdat ze een canule in haar luchtpijp had, was ze kwetsbaar voor ontstekingen en besmettingen. Toch kwam ze aanvankelijk als minderjarige niet in aanmerking voor een vaccin, omdat er te weinig bekend was over de effecten. In zo'n geval wil ik weten hoe het zit, vooral omdat het in Amerika wel kon. Waarom ben ik journalist geworden? Omdat ik dit soort dingen wil uitzoeken.'

Siebe wist op zijn elfde al dat hij journalist wilde worden, maar aanvankelijk koos hij toch voor personeelsmanagement. De vrees dat hij als journalist zou blijven hangen op het niveau van de lokale krant won het. Na een stage bij een schoonmaakbedrijf wist hij: dit is niets voor mij. Siebe stapte over naar Journalistiek. Een stage bij RTV West in Den Haag leidde tot zijn eerste baan, stadsverslaggever. 'Het was meteen raak. Geweldig was het. Je spreekt iedereen, van de bedelaar bij de V&D tot de burgemeester. We gingen in Den Haag wonen, de leukste stad van Nederland en binnen een jaar wist ik overal de weg. Het leuke van regionale journalistiek is dat je zo dicht op je onderwerp zit. Toen door de hele stad hangende baskets aan lantaarnpalen werden opgehangen, een prestigeproject van een wethouder, hingen de bloemen er na een paar weken verlept bij. Bleken ze niet over het onderhoud nagedacht te hebben. Het viel me ook op dat de torenklok van de Jacobskerk op een dag stilstond. Ik ging uitzoeken wat daarvan

de reden was, dezelfde avond zonden we het al uit. Ik stond met mijn neus er bovenop toen rond het Binnenhof de rellen na de moord op Pim Fortuyn uitbraken. De jongen van de Veluwe wist niet wat hij meemaakte, maar vond het geweldig. Ik wil getuige zijn van wat er in de wereld gebeurt. Ik vind ook dat dingen goed moeten lopen en als dat niet zo is dan wil ik achterhalen wat er aan de hand is.

In hoeverre heb je journalistiek van huis uit meegekregen?

'Mijn opa schreef voor het Nederlands Dagblad naast zijn baan als onderwijzer in Zuidhorn. Hij schijnt een rechtlijnige man geweest te zijn die ik vooral als vriendelijke en warme opa heb gekend. Mijn vader werkte als ambtenaar en zat voor het GPV in de gemeenteraad van Ermelo waar mijn moeder in een GGZ-instelling werkte. Er werd thuis wel veel over politiek en maatschappelijke vragen gesproken. We hadden een abonnement op *Time Magazine*, dat gaf mij een brede blik op de wereld.'

Na TV West stapte je in 2002 over de EO, TweeVandaag, later Netwerk. Waarom?

'Ik wilde verder, landelijk nieuws verslaan, ik was ambitieus. De onderwerpen bij TweeVandaag vond

»»

Siebe Sietsma (44) is verslaggever bij Nieuwsuur. Eerder werkte hij voor TV West, de Evangelische Omroep en RTL Nieuws. Als student schreef hij voor Kivive en ChristenUnie Perspectief. Siebe is getrouwd met Noortje. Ze hebben drie zoons van 9 tot 15 jaar en zijn betrokken bij GKv De Schaapskooi in Amersfoort.

ik interessant. Ik kwam in een leuk en jong team terecht, heel gedreven, waarin ik me goed heb kunnen ontwikkelen. Vier mensen uit dat team zijn later bij Zembla terechtgekomen, bij de VARA, dat zegt wel wat. Blijkbaar is er iets wat we in elkaar herkennen, het gewetensvolle, je niet laten leiden door de omgeving, verantwoordelijkheid nemen. De EO was een goede werkgever, maar vanuit de landelijke omroep politiek was er altijd wat. Op een gegeven moment moesten we Netwerk gaan maken, met de NCRV en de KRO. Die zaten niet te wachten op de heilige boontjes van de EO. Achteraf een totale misvatting, waarvan ze binnen een jaar terugkwamen. Journalistiek deden we echt niet voor ze onder. Ik ben bij de EO vertrokken toen het zoveelste nieuwe programmaformat eraan kwam. De druk om geprofileerde EO-afleveringen te maken werd steeds groter, dat voelde te veel als een beperking.'

» 'Ik wil getuige zijn van wat er in de wereld gebeurt' «

Toen werd het RTL Nieuws...

'Ik wilde journalistiek bedrijven voor elke Nederlandse kijker en niet alleen voor de EO-achterban. Bij de EO bekeken we elke dag de kijkcijfers, want stel dat ze tegenvallen, dan worden we straks opgeheven. Bij RTL lag er een heldere missie, dat gaf rust. Ik kon daar gewoon vertellen wat er aan de hand is in de wereld. Ik heb daar nooit meegemaakt dat de redactionele onafhankelijkheid in het geding was.'

Sinds 2017 werk je voor Nieuwsuur. Toch weer terug naar de omroep politiek?

'Bij Nieuwsuur dienen we elke avond een stevig diner op dat nog wel eens zwaar op de maag kan liggen. Voor mij is het een fantastische plek, vooral doordat we verdieping kunnen bieden. Nieuwsuur wordt overigens veel bekeken door oudere kerkelijk betrokkenen. De EO doet, behalve OPI, op tv niets meer aan actualiteiten. Het verbaast me dat de leden dat pikken. Steeds minder mensen zijn lid van een omroepvereniging. Daardoor valt een stuk legitimatie van de publieke omroep weg, het gevoel dat de omroep van de mensen is, van ons dus.'

Zou jij voor elke omroep kunnen werken?

'Hoe fijn ik het ook heb gehad bij de EO, ik ben in een seculiere omgeving toch beter op mijn plek. Welke overtuiging je ook hebt, iedereen kijkt door zijn eigen

bril. Ik heb nooit een redactie meegemaakt waarin er geen ruimte was voor mijn afweging. Maar als je vindt dat we meer moeten berichten over de kerk, dan moet je niet bij Nieuwsuur gaan werken. Hoewel we tijdens de coronacrisis wel aandacht hadden voor de rol van de kerk. Ik heb bijvoorbeeld een item gemaakt over de begrafenis van drie nonnen. Dan helpt het dat ik hun drijfveren goed begrijp. We voeren ook wel levensbeschouwelijke discussies op de redactie, over het levenseinde of prostitutie. Maar om tot de conclusie te komen dat prostitutie vrouwenuitbuiting is, hoef je geen christen te zijn. Er zijn voldoende raakvlakken met andere collega's voor goede gesprekken.'

Eigenlijk is journalistiek bij uitstek een ethisch vak. Herken je dat?

'Ik heb anderhalf jaar geleden een reportage gemaakt over de Maltezer paspoorthandel, waarbij rijke mensen voor veel geld een paspoort konden verwerven. Die handel beweegt zich binnen de grenzen van de wet. Je kunt je wel afvragen of het maatschappelijk gewenst is. Dat is een ethische afweging, je kunt er veel morele vragen bij stellen. Waarom zou vermogen bij het verkrijgen van een paspoort geen rol mogen spelen en humanitaire nood wel? Ik besloot me te richten op de risico's en de keerzijde van de paspoorthandel. Daarin zit een morele component, want hoewel het legaal is,

leidt die handel wel degelijk tot problemen op Malta, het bevordert corruptie. Ik heb ook een uitzending gemaakt over arbeidsmigranten die frauderen met de WW. Als je kijkt hoeveel de Nederlandse staat jaarlijks uitkeert aan WW, dan is misschien nog niet 1 procent daarvan frauduleus. Is het daarom niet erg? Ik denk dat de overheid een ultieme poging moet doen om het geld op een fatsoenlijke manier uit te keren en de rechtmatigheid van die uitkering vast te stellen.'

Is het jouw rol de overheid in de gaten te houden?

'Als je het laat lopen, gaat het door, dan wordt het wellicht groter. Mijn taak is proportioneel en accuraat berichten, het is aan de overheid om iets ermee te doen. Bij Defensie is een jonge commando doodgeschoten tijdens een oefening in een overdekte hal. Ze schoten met scherp, omdat de wanden van kogelwerend materiaal behoorden te zijn. Maar daarvoor was geen geld, zodat een soldaat door de wand heen zijn collega doodschoot. Een ministerie dat compleet kapot bezuinigd is, laat die jongens trainen in een levensgevaarlijke situatie. Dit gruwelijke incident is het gevolg van falend beleid; het is dus geen incident. Waarom is er geen minister afgetreden voordat zo'n incident plaatsvindt, omdat ook dan al bekend is dat veilig werken voor militairen niet meer gegarandeerd kan worden? Je ziet hetzelfde bij de toeslagenaffaire, een overheid die onvoldoende zicht heeft op het eigen functioneren.'

Wat is de kern van dit probleem?

'Het is niet alleen een probleem van de overheid, maar ook van de democratie. De lokale democratie functioneert onvoldoende. Politieke partijen zijn verzwakt, hebben het vermogen niet meer om dingen grondig te onderzoeken. Voor de kleinere fracties in de Tweede Kamer geldt hetzelfde. Controle door de lokale journalistiek wordt zeldzamer of is al verdwenen. Wat op het niveau van de burger gebeurt, bereikt daardoor de overheid nauwelijks. Mensen zijn vaak geen lid meer van kerken, vakbonden en verenigingen, waardoor de dempende werking van het maatschappelijk middenveld voor een deel is weggefallen. De burger staat in zijn eentje tegenover een overheid die zeventien miljoen burgers tegenover zich heeft. De afstand is veel te groot geworden.'

Bedreigingen van journalisten nemen toe. Heb je daarmee persoonlijk te maken gehad?

'Ik doe vooral onderzoeksverhalen. Dat waarden mensen enorm. Ik heb er minder last van dat mensen denken dat ik de agenda van de overheid aan het uitvoeren ben. Voor collega's bij de NOS is dat heel anders, dat is echt verschrikkelijk.'

Na alles wat je gezien en gehoord hebt, vertrouw je de overheid nog?

'Ik heb vertrouwen in veel individuele ambtenaren. Omdat mijn vader ambtenaar was, had ik het beeld van een betrouwbare overheid. Daar ben ik wel vanaf gestapt. Een incident ontstaat niet vanzelf. Er worden actief dossiers weggewerkt. De eerste reflex van ambtenaren is: schade beperken. Pas daarna wordt naar oplossingen gekeken. Het gaat te veel over reputatie. Sociale media dragen daar ook aan bij, voor je het weet, ben je het voorwerp van een publieke afrekening. Dingen worden daardoor vaak te groot gemaakt. Je wordt als bestuurder afgefakeld als je iets fout hebt gedaan. Dan stop je het liever weg.'

Is je vertrouwen in de mens door je werk veranderd?

'Het is soms verschrikkelijk duwen en trekken om verhalen rond te krijgen. Maar er zijn genoeg mensen die het de inspanning waard maken, zij brengen niet als hooligans hun probleem naar voren. Mijn vertrouwen in de mens is door mijn werk niet aangetast, de donkere kant hoort erbij. Ik heb wel veel mensenkennis opgedaan. C.S. Lewis zei: 'Integriteit is als je het juiste doet, ook als niemand kijkt.'

» 'Mijn vertrouwen in de mens is door mijn werk niet aangetast, de donkere kant hoort erbij' «

Sommige journalisten zijn door hun confronterende werk hun geloof kwijtgeraakt. Ken je iets van die aanvechting?

'Nee, niet op die manier. Voor *Netwerk* heb ik ook wel crisisverslaggeving gedaan, maar ik was geen oorlogsverslaggever. Je ziet in ons werk de donkere kant van het leven van dichtbij, maar dat leidde bij mij niet tot geloofstwijfel. Ik ben wel het overzichtelijke denken van het vrijgemaakte kwijtgeraakt, het was duidelijk wat goed was en wat niet. Ik ben katholieker geworden, zie wat meer nuances. Het kwaad is onderdeel van ons leven. Dat zegt niet zoveel over of God er nu wel of niet is. Je kunt God in je denken uitschakelen, maar dan blijft de mens over. Wat moet je daar dan mee?'

ARIE KOK IS JOURNALIST EN AUTEUR

De ruimte in en God zien

Als je naar de sterrenhemel kijkt, gebeurt er iets met je. Je kunt je verwonderen over de grootsheid van de schepping. Je kunt ook tot de conclusie komen dat het Bijbelse verhaal er niet mee spoort. Persoonlijk duizelt het me vooral dat wij als de kroon op de schepping zo'n nietige planeet bewonen.

Frank Westerman had al jong een fascinatie voor alles wat met de ruimte te maken had.

Als kleuter zat hij in 1969 naast zijn vader op de bank te kijken naar de zwartwit-tv waarop Neil Armstrong als eerste mens voet op de maan zette en de legendarische woorden sprak: *'That's one small step for a man, one giant leap for mankind.'* Die grote sprong voor de mensheid moet bij Westerman zijn blijven haken. In zijn nieuwste boek, *De kosmische komedie*, dat dit voorjaar verscheen, bespreekt hij de grote stappen die gezet zijn in sterrenkunde en ruimtevaart. Het is niet alleen de titel die verwijst naar Dantes *De goddelijke komedie*, Westerman beschrijft het beroemde werk als symbool voor het middeleeuwse mensbeeld, toen de zon nog om de aarde leek te draaien en hemel en hel als bijna fysieke realiteiten werden beleefd. De grote sprong van de mensheid heeft gevolgen gehad voor het geloof in God.

De kosmische komedie is, net als de vorige titels van Westerman, een boeiende cocktail van wetenschap, techniek en avontuur, gebracht als een goed leesbare roman. Daaraan voegt hij

wezenlijke vragen toe. 'Sterrenkijken zet aardse zekerheden op losse schroeven. Wanneer hemel en hel zoekraken en niemand die twee nog weet te lokaliseren, waaraan meet je dan nog goed en kwaad af?' Westerman zoekt in zijn boek naar de scharnierpunten. Waar slaat het ideaal om in de nachtmerrie? 'Hoe hoger het ideaal, des te gruwelijker de uitkomst. Voor je het weet

›› **'Sterrenkijken zet aardse zekerheden op losse schroeven'** ‹‹

scheppen hemelbestormers een hel op aarde. Waarom gebeurt dat? Wanneer springen de eerste barsten in het glazuur?' Dat Westerman er geen hoopvol mensbeeld op na houdt, wisten we al. Zijn debuut *Het zwartste scenario* schreef hij als verslaggever in Srebrenica. Wat daar gebeurde met en door gewone mensen, kan iedereen gebeuren, was zijn conclusie.

Frank Westerman groeide op in Assen, op steenworpafstand van kamp Westerbork, de plek van de 102.000 Joden, het doorgangskamp naar de hel van Oost-Europa. In 1970 werd het terrein ontruimd, de barakken verkocht. Veertien enorme schotels werden er geplaatst, een radiotelescoop die signalen uit de ruimte afleest. Een geschikte plek vanwege de stilte. Het is typerend voor Westerman dat hij de ambivalentie van die plek als uitgangspunt neemt voor zijn boek. Het optimisme, de grootspraak van de mens, ligt pal naast de plek waar de treinen naar Auschwitz werden volgeladen. 'Hemel en hel, verknoot tot een maag-darmkanaal.'

>> **'Je boekt vooruitgang, maar je weet niet wat je mist'** <<

Als kosmonaut Leonov een ruimtewandeling heeft gemaakt, meldt hij bij terugkomst dat hij God niet gezien heeft. Ergo, Hij bestaat dus niet. Later bleek dat Leonov maar ternauwernood de capsule weer binnen kon komen, zijn pak was zover opgeblazen dat hij niet meer door de deur kon kruipen. Als oudere man was hij minder stellig en beweerde hij dat er meer moest zijn tussen hemel en aarde. In 2020 presenteert Heino Falcke zijn foto van een zogenaamd zwart gat, gemaakt door een stelsel van radiotelescopieën, waaronder die van Westerbork. Westerman verbaast zich erover dat Falcke in God gelooft. Het is spijtig dat hij de Nijmeegse professor niet uitgebreider gesproken heeft voor zijn boek, het zou de balans ten goede zijn gekomen.

Op één punt zouden Falcke en Westerman elkaar zeker gevonden hebben. In *Trouw* (31 oktober 2020, Willem Schoonen) zegt Falcke dat in de natuurwetenschappen nauwelijks wordt nagedacht over de grote vragen. 'Wetenschap is een nieuw denkraam geworden, prachtig maar ook armoedig. Je boekt vooruitgang, maar je weet niet wat je mist. Je ziet de grens niet meer.' Kenners van ruimtevaart en sterrenkunde zullen misschien weinig nieuws lezen in dit boek, behalve dit: Frank Westerman stelt die grote vragen wel. Het zijn vragen die iedereen aangaan.

ARIE KOK IS AUTEUR EN TEKSTSCHRIJVER

Naar aanleiding van:

Frank Westerman, *De kosmische komedie*, Amsterdam (Querido Fosfor), 2021. 284 pagina's, € 22,99, ISBN 9789021423944

In het kort

- Boeiende samenvatting van de ontwikkeling van ruimtevaart en sterrenkunde.
- Stelt wezenlijke vragen bij technische ontwikkelingen.
- Leest als een avonturenroman.

Dikke Ik

De humanistische filosoof Harry Kunneman heeft een scherpe beschrijving gegeven van de huidige tijdgeest. Hij introduceert de term 'Dikke Ik' om uit te drukken dat we steeds individualistischer worden en onszelf steeds belangrijker gaan vinden. Daarmee komt het 'samen' van de samenleving in het geding: het wordt steeds moeilijker voor Dikke Ikken om echte relaties met elkaar aan te gaan.

De tijdgeest van het Dikke Ik komt sterk naar voren in e-mails die ik over de coronawetten krijg. De teneur van veel mails is: u moet naar mij luisteren en u moet tegen stemmen. Een mail sprong eruit. Die begon met de vraag of ik een Mengele of een Nightingale, een antichrist of een christen was. De suggestie was duidelijk: als je voor coronawetten stemt dan behoort je tot de eerste categorie. Op de een of andere manier trok deze mail mijn aandacht. Ik reageerde, er ontstond een mail discussie en ook de toon veranderde. De laatste zin van de laatste mail die ik kreeg ontroerde me: 'Uw antwoord is heel belangrijk voor mij.' Met andere woorden, achter de minder fijnegevoelige vragen ging een diepe wens schuil om gehoord te worden en een eerlijk antwoord te krijgen.

>> 'Uw antwoord is heel belangrijk voor mij' <<

Boosheid komen we overal tegen. In de kerk, in de politiek en in de samenleving. Het zou wel eens kunnen zijn dat het bovenstaande verhaal leert dat er meer aan de hand is dan alleen het uiten van ongenoegen over bepaalde besluiten. Dat we aanlopen tegen het fundamentele gegeven dat we eigenlijk alleen mens kunnen zijn samen met anderen. En dat achter al die boosheid en verontwaardiging een diep verlangen schuilgaat om er niet alleen voor te staan, om moeiten met anderen te delen en serieus genomen te worden. Zou het kunnen zijn – ik houd het maar even dicht bij mezelf – dat ik ook zo door de tijdgeest beïnvloed ben dat ik dat diepe verlangen niet echt meer hoor?

MAARTEN VERKERK IS BIJZONDER
HOUGLERAAR CHRISTELIJKE
WIJSBEGEERTE EN EERSTE KAMERLID
VOOR DE CHRISTENUNIE

Kerken kunnen geld krijgen voor groene plannen

GroeneKerken en Maatschappij van Welstand stellen in het project 'Goed voor duurzame innovatie' geld beschikbaar voor groene plannen van kerken. Ze dagen kerken uit om een innovatief plan te maken dat de ecologische voetafdruk van de kerk verkleint. Kerken met de beste ideeën ontvangen een geldbedrag van duizend tot vijftienduizend euro om hun plan te realiseren. Alle christelijke lokale geloofsgemeenschappen die groene kerk zijn of groene kerk willen worden, kunnen tot 1 november 2021 een plan inleveren. Meer informatie: www.groenekerken.nl/goedvoorduurzameinnovatie

Nieuw platform over kerkverlating

Diverse christelijke organisaties zoals MissieNederland, de Unie/ABC-Baptisten en Weetwatjegeloofd.nl (verbonden aan de TU Kampen) zijn het nieuwe platform www.kerkverlating.nl begonnen. Het platform nodigt kerkverlaters uit om hun verhaal te delen en richt zich op kerkverlaters, zoekers en kerkleden die meer willen leren over kerkverlating en de zoektocht van hun broers en zussen. Op de website zijn verhalen van kerkverlaters te lezen, maar is ook verdieping te vinden in de vorm van cursussen, video's en artikelen.

Komen en gaan

Aangenomen naar Morgensterkerk (GKv), 's-Gravenhage-Zuid/Rijswijk: J.H. Riemer (Gereformeerde Kerk Langerak e.o., NGK/GKv); naar GKv Dokkum-Driesum: A.A.J. de Boer, tot begin 2020 verbonden aan de Rehobothkerk (GKv) Urk. Verbonden aan Schuilplaats (GKv) Soest-Baarn: kandidaat J.W. Sonneveld (GKv Houten); aan GKv Middelharnis als predikant met bijzondere opdracht (geestelijk verzorger in de verpleeghuizen Pieter van Foreest): G.E. Messelink (GKv De Lier-Maassluis); aan GKv Leens: H.S. van Hemmen (GKv Ede-Noord); aan Ichthuskerk (GKv) Rotterdam-Noord/Oost: R. IJbema (Oosterkerk, GKv Groningen-Oost); aan Ontmoetingskerk (GKv) Goes: J.B. de Rijke (GKv Krimpen aan den IJssel). Beroepbaar voor het categoriaal pastoraal (geestelijke verzorging): P.A. Vrijmoeth (Houten). Preekbevoegdheid verleend aan L. de Haan-Wilts (Arnhem), lyannewilts@gmail.com

In memoriam: op 30 april 2021 overleed dominee Gerard de Lange. Dominee Ton Vos (NGK De Pelgrim, Ede) schreef een in memoriam, te vinden op www.onderwegonline.nl/18757-in-memoriam-ds-gerard-de-lange of via de zoekfunctie op www.onderwegonline.nl.

OnderWeg online

> Op Twitter

Axel Wicke @elziax

“Je ziet het pas als je het doorhebt”. Dat geldt ook voor hoe het slavernijverleden tot vandaag de dag doorwerkt. Maar “staan witte Nederlanders wel open voor de pijn die het slavernijverleden nog altijd veroorzaakt?” Het hoofdredactioneel commentaar van @trouw :

Shari v.d. Hout @Shari_vdH

Als antwoord op @elziax en @trouw

Vraag die historica @EvaMabayoje regelmatig heeft gesteld. Dit jaar nog in een stuk in @onderwegonline dat hopelijk ook in kerken nodigt tot doordenken hiervan. Helaas door o.m. de lockdown kon zij geen interactieve lezing hierover in de @Protestants070 Maranathakerk verzorgen.

GA VOOR MEER REACTIES NAAR: www.twitter.com

10

VOORUITBLIK

WIJSHEID FOR DUMMIES

- De zomervakantie is hét moment om na te denken over het leven, over hoe het was en hoe het zou moeten zijn.
- Voor het antwoord op onze levensvragen gaan we grasduinen in Spreuken, Prediker en Job.
- We ontmoeten Tijske Volkerink. Ze presenteert de muzikale fruitmand en startte een christelijk spiritueel centrum in Hilversum. Wat drijft haar?

De volgende editie van OnderWeg verschijnt op 17 juli

‘Ehm...’

‘Kiik dominee, we hebben de band aangepast, in het kader van integratie en zo!’

Illustratie: Annelies Vonk • www.kriebelsenkrabbels.nl

OnderWeg

HOOPVOL EN
INSPIREREND

HOOPVOL EN
INSPIREREND

Deel hoop en inspiratie!

**Geef een gratis (digitaal)
proefabonnement op magazine
OnderWeg cadeau!**

- 4 nummers gratis op de mat en/of lezen via onze eigen app.
- Toegang tot de website van magazine *OnderWeg*, met alle eerdere artikelen terug te vinden in het online archief.

> **Proefabonnement
nemen kan via
onderwegonline.nl/gratis
Of scan de QR-code.**

